

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

SCHOUTEWALLEHOEVE (WINGENE, PROV. WEST-VLAANDEREN)

ARCHEOLOGISCHE BEGELEIDING. EINDVERSLAG.

Colofon

Ruben Willaert nv

Auteur: De Gryse J., Eggermont S., Debouck Y.

Foto's en tekeningen: Ruben Willaert nv

In opdracht van: A-S. De Roo & W. De Prest

D/2018/12.814/2

© Ruben Willaert nv, Brugge, 2020

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Ruben Willaert nv.

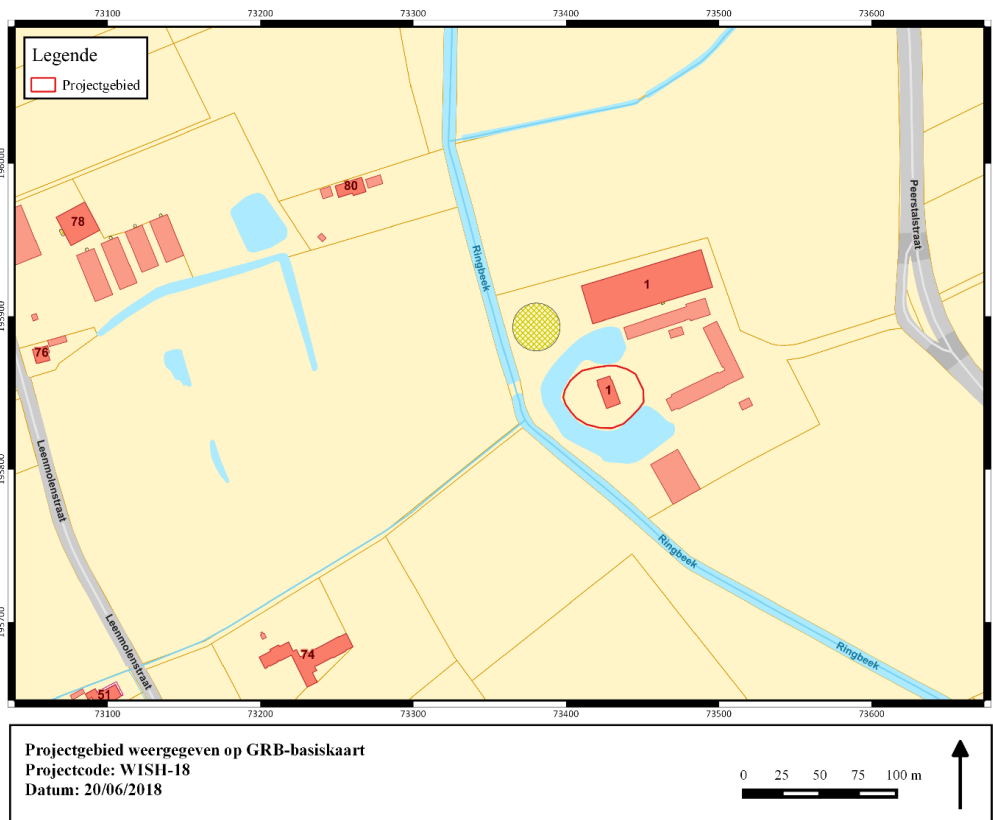
Ruben Willaert nv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUD

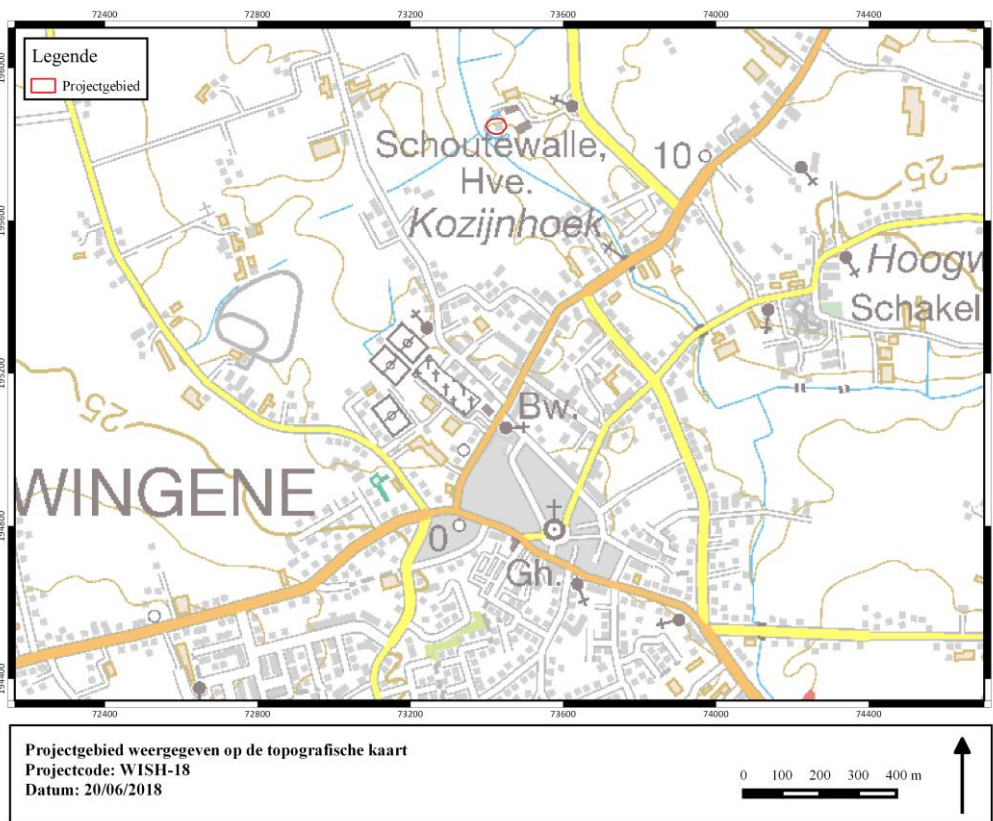
Inhoud.....	3
1. Inleiding.....	7
1.1. Kader.....	7
1.2. Geplande werken	8
1.3. Onderzoeksopzet en uitgangspunten.....	10
1.4. Ruimtelijke situering.....	10
1.4.1. Algemeen	10
1.4.2. Fysische geografie	10
1.5. Archeologische verwachting.....	13
1.5.1. CAI	13
1.5.2. Goed te Schoutewalle	15
2. Methode.....	21
2.1. Methode van veldregistratie en opgravingsfasering.....	21
2.2. Verwerking van de opgravingsresultaten	23
2.2.1. Sporen en Structuren	23
2.2.2. Chronologisch kader.....	25
2.3. Verwerking van het vondstmateriaal	25
2.3.1. Aardewerk.....	26
2.3.2. Dierlijk Botmateriaal	27
2.3.3. Metaal	27
2.3.4. Bouwmateriaal	27
2.3.5. Keramiek	27
3. Resultaten Controlesleuven	28
3.1. Zone nieuwbouw (exterieur).....	28
3.1.1. WP1	28
3.1.2. WP2	31
3.1.3. WP3	34
3.2. Zone woning (interieur).....	35
3.2.1. WP4 (leefruimte).....	35
3.2.2. WP5 (Opstalkamer)	35
3.2.3. Doorgang achterbouw.....	36
4. Opgraving.....	38
4.1. P6.....	38
4.1.1. Beschrijving	38
4.1.2. Vondsten	39

4.2.	Zone nieuwbouw (exterieur)	39
4.2.1.	Beschrijving	39
4.2.2.	Vondsten	42
4.3.	Zone woning (interieur)	43
4.3.1.	Beschrijving	43
4.3.2.	Vondsten	48
5.	Conclusies.....	49
6.	Bibliografie	51
7.	Bijlage.....	52
7.1.	Huidige en nieuwe toestand.....	52
7.2.	Toestand haard leefruimte voor afbraak.....	55
7.3.	Fotolijst	56
7.4.	Sporenlijst	73

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Wingene, prov. West-Vlaanderen
	Postcode	8750
	Adres	Peerstalstraat 1
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	Xmin: 73384.123 Ymin: 195817.291 Xmax: 73463.435 Ymax: 195872.368
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers	Wingene, Afd. 1, Sectie B, perceel 1152f (partim)	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken specialisten		
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	M. Dewilde	
f) Opdrachtgever	A.S. De Roo en W. De Prest	
g) Projectverantwoordelijke	Janiek De Gryse Ruben Willaert nv T: 050/36 28 20 E: janiek@rubenwillaert.be	
h) Bevoegde overheid	Sam De Decker (Agentschap Onroerend Erfgoed) Jacob van Maerlantgebouw Koning Albert I-laan 1.2 bus 92 8200 Brugge (Sint-Michiels) T: 050 24 81 81 E: sam.dedecker@vlaanderen.be	
i) Nr. opgravingsvergunning	2018/015	
j) Nr. vergunning metaaldetectie	2018/015(2)	
k) Projectcode	WISH-18	
l) Uitvoering van het veldwerk	9/2/2018-15/2/2018	
m) Beheer en plaats documentatie	Peerstalstraat 1, Wingene	
n) Beheer en plaats van stalen en vondsten	Peerstalstraat 1, Wingene	
o) Opp. Onderzocht gebied	1642,04 m ²	

Figuur 1. Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt)

Figuur 2. Projectgebied weergegeven op de topografische kaart (bron: Geopunt)

1. INLEIDING

1.1. KADER

In opdracht van dhr. en mevr. De Prest voerde het archeologisch projectbureau Ruben Willaert nv tussen 9 en 15 februari 2018 een archeologisch onderzoek uit ter hoogte van het Goed te Schoutewalle te Wingene (prov. West-Vlaanderen). Aanleiding voor het archeologisch onderzoek is de geplande uitbreiding van het woongebouw. Tijdens deze werken kunnen archeologische niveaus worden aangesneden.

Figuur 3. Woonhuis uit 1618, aangelegd op een heuvellichaam

Het woonhuis wordt op basis van een graving in de deuroplijsting gedateerd in '1618'. De eerste officiële vermelding dateert uit 1444.

De site is sinds 14/09/2009 vastgesteld als bouwkundig erfgoed (Hoeve Schauttevalle of Meulendam)¹. Sinds 5/04/2014 is de site deel van de bescherming als monument Hoeve Schauttevalle met kapel ².

Het archeologisch team bestond uit J. De Gryse (vergunningshouder) en S. Eggermont (archeoloog). Het archeologisch onderzoek vond plaats onder toezicht van S. De Decker (Vlaamse Overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed, OE). De verwerking werd uitgevoerd door J. De Gryse en S. Eggermont.

Figuur 4. Graving in de deuroplijsting

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/22364>. Benaming van de site: "Scha(of -o)ut(eet)ewalle" of "de Meulendam" (een ander toponiem voor een nabijgelegen stuk grond)

² <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/205672>

1.2. GEPLANDE WERKEN

De voorwaarden, die opgenomen zijn in de bouwvergunning hebben enkel betrekking op het woonhuis. De beschrijving van de geplande werken is dan ook enkel toegespitst op dit volume.

Voor de plannen van de huidige en de nieuwe situatie kan verwezen worden naar bijlage 1.

Uit de bouwvergunning:

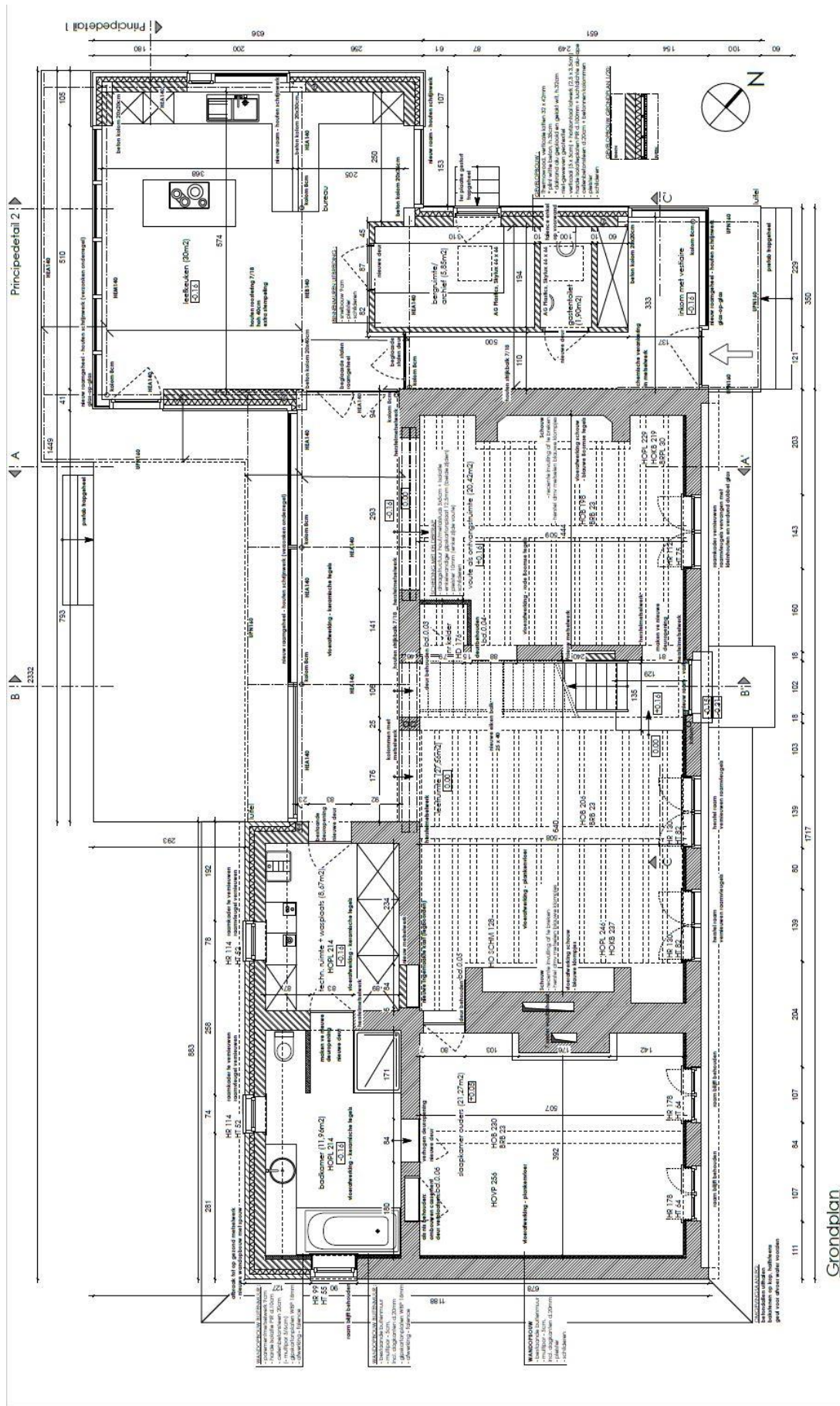
‘Na grondig nazicht ter plaatse en overleg met de verantwoordelijke onroerende goederconsulente werd ervoor geopteerd de achteraf bijgebouwde bergingen aan de noord(west)zijde van het woonvolume af te breken, alsook het gedeelte waar de huidige keuken zich bevindt. Dit wordt vervangen door nieuwbouw. De uitbreiding wordt voorzien op het gelijkvloers. De rest van de achtergevel wordt gedemonteerd omwille van zijn slechte staat, maar terug op dezelfde wijze opgetrokken.

Het bestaande gebouw wordt uitgebreid met een ruime leefkeuken en bergruimte. Deze nieuwbouw zal ook de hoofdtoegang tot het woongebouw huisvesten.

Het doel van de werken is het functioneel uitbreiden van de bestaande gezinswoning. De verbouwing betreft een optimalisatie van de bestaande woon- en leefkwaliteit en omvat een functionele uitbreiding met oog voor architecturale soberheid’.

Figuur 5. Overzichtsfoto afgebroken uitbreiding ©Architectenbureau LMS Vermeersch

Figuur 6. Grondplan gelijkvloers - nieuwe toestand

1.3. ONDERZOEKOPZET EN UITGANGSPUNTEN

Dit rapport vormt een basisrapport: in dit rapport worden de resultaten van het onderzoek voorgesteld, waarna de eerste conclusies volgen.

Na het inleidende hoofdstuk volgt een omschrijving van de onderzoeksmethoden in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van de controlesleuven (exterieur) en de sonderingen (interieur) toegelicht. Hoofdstuk 4 bespreekt de resultaten van de daaruit voortvloeiende archeologische begeleiding. Tenslotte volgt een synthese, waarin de onderzoeksresultaten samengevat worden.

De uitgangspunten voor het onderzoek werden vastgelegd in de bijzondere voorwaarden die opgenomen werden in de vergunning voor de uitvoering van een archeologische opgraving in Wingene, Peerstalstraat 1. In de bijzondere voorwaarden werden geen onderzoeksvragen bepaald door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

1.4. RUIMTELIJKE SITUERING

1.4.1. ALGEMEEN

De planlocatie situeert zich ten noorden van de dorpskern van Wingene (prov. West-Vlaanderen), meer bepaald tussen de Peerstalstraat en de Ringbeek (fig. 1). De planlocatie heeft als kadastrale omschrijving: Wingene, Afd. 1, Sectie B, perceel 1152f (partim). De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 1642,04m².

Figuur 7. Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig (bron: Geopunt)

1.4.2. FYSISCHE GEOGRAFIE

De planlocatie bevindt zich in 5 verschillende bodemtypes en 1 variant. De bodemtypes zijn **Pep**, **Sep**, **Eep**, **w-Sdh** en **Sch**. De variant is **uSep**. Hieronder volgt een beschrijving van ieder bodemtype.

Het bodemtype **Pep** is een natte licht zandleembodem zonder profiel en is een hydromorfe bodem. De bouwvoor is donkerbruin tot donker grijsbruin met roestverschijnselen. Het materiaal wordt bruingrijs en sterk roestig vanaf 25 cm. Tussen 40 en 55 cm wordt het grijs en is het profiel fijn gelaagd met afwisselende zandige en kleiige laagjes. Het volledig gereduceerd materiaal situeert zich op ongeveer 100 cm diepte.

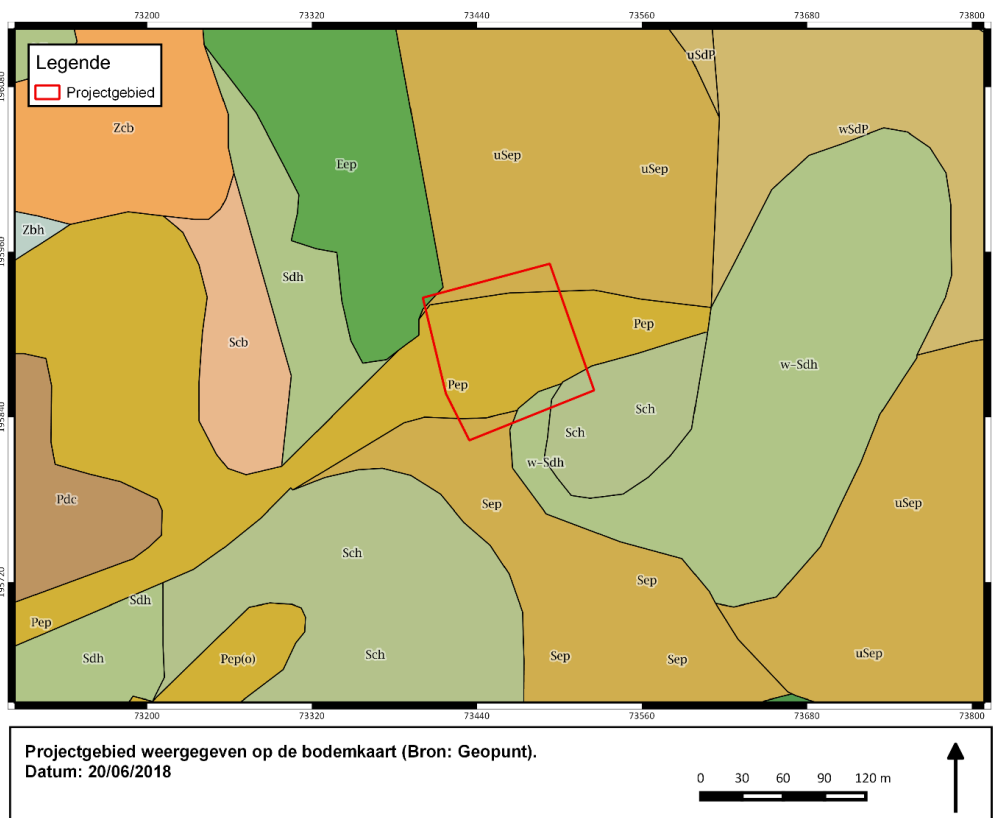
Het bodemtype **Sep** is een natte lemig zandbodem zonder profiel. Het is een natte Regosol met dikke humeuze laag, soms verveend. De roestverschijnselen beginnen in deze laag tussen 20 en 40 cm terwijl de reductiehorizont begint rond 1 m. De overgang tussen de Ap en Cg horizont komt vaak overeen met een textuurvariatie of de aanwezigheid van een substraat.

De variante van het bodemtype **Sep** is **uSep**. Deze bestaat uit dezelfde opbouw maar heeft klei op geringe diepte (ondieper dan 75 cm).

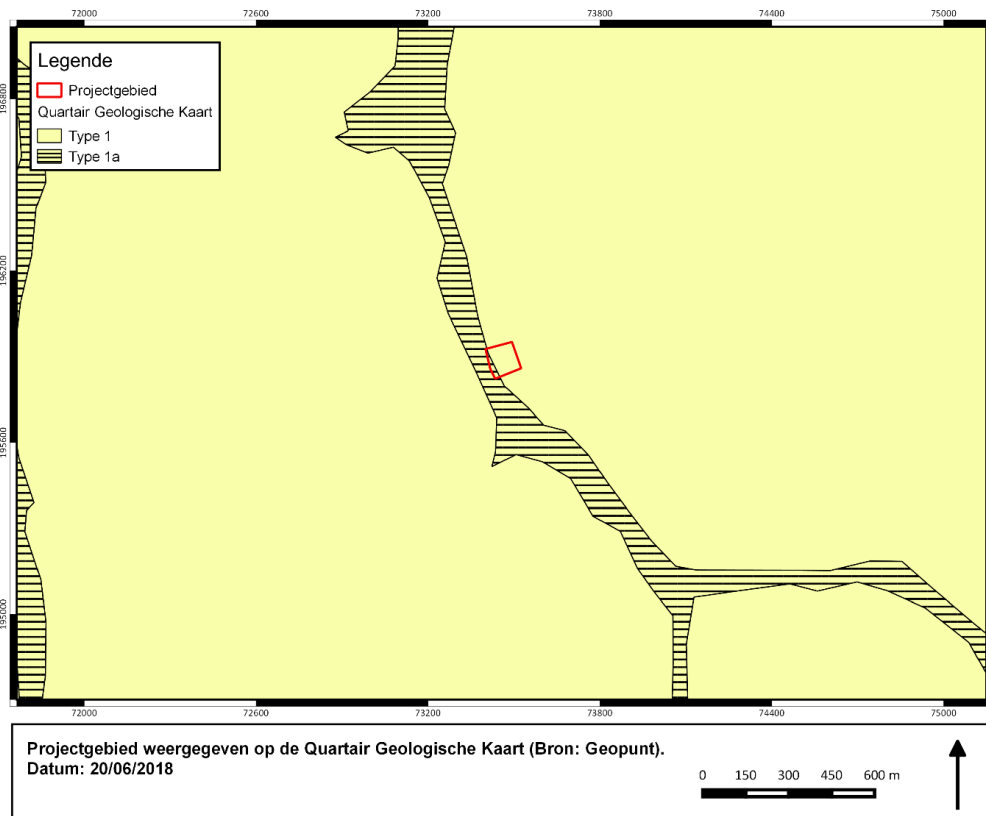
Het bodemtype **Eep** is een sterk gleyige kleibodem zonder profiel. Dit bodemtype is een hydromorfe, alluviale en sterk gleyige grondwatergrond met grijsachtige bovengrond die rust op een sterk gegleyificeerde ondergrond. De reductiehorizont, die blauwgrijs is, begint tussen 80 en 120 cm. Dit kleilig alluviaal dek rust op een zand-, klei- of veensubstraat.

Het bodemtype w-Sdh is een matig natte lemig zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont met klei-zand op geringe of matige diepte. Het is een Postpodzol met een bouwlaag die goed humeus is, gehomogeniseerd en ca. 30-50 cm dik. De Podzol B is deels door oplossingsverschijnselen maar grotendeels door het uitdelven en afvoeren van het verharde benedendeel bijna volledig verdwenen. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60 cm en zijn soms moeilijk waarneembaar in de Podzol B.

Het bodemtype Sch is een matig droog lemig zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. Het is een Postpodzol waarbij een uniforme en homogene Ap horizont minstens 30 cm dik is en donkergrijs van kleur. Daaronder komen resten van de verbrokkelde Podzol B voor die overgaan in een sterk gevlekte verbrokkelde textuur B waarin roestverschijnselen voorkomen tussen 60 en 90 cm.

Figuur 8. Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 9. Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

De planlocatie ligt binnen twee types Quartaire afzettingen: het **Type 1** en het **Type 1a**.

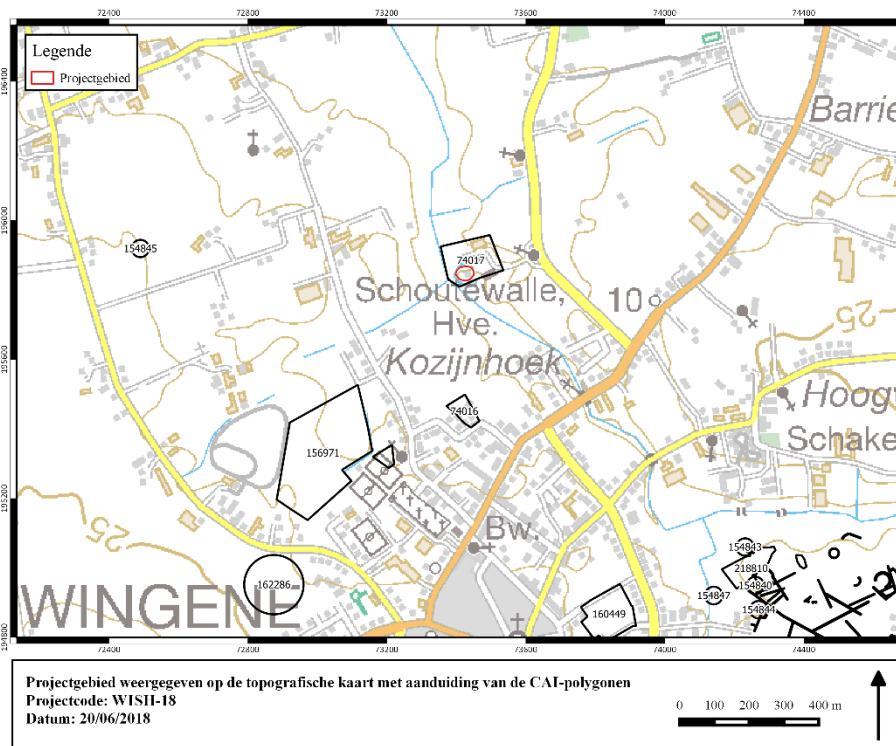
Het **Type 1** bestaat uit zuiver eolische afzettingen van het Weichseliaan tot mogelijk vroeg-Holoceen bestaande uit zand tot zandleem.

Het **Type 1a** bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Deze fluviatiele afzetting is mogelijks aanwezig. Hierboven is een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen aanwezig (zand tot zandleem). Deze eolische afzetting kan hellingsafzettingen van het Quartair bevatten en kan mogelijks afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclus) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal.

1.5. ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

1.5.1. CAI

De Centraal Archeologische Inventaris (CAI) geeft in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied een site met walgracht en een vindplaats met vuursteenartefacten en aardewerk weer (fig. 10). Beide sites bevinden zich aan de overzijde van de Ringbeek.

Figuur 10. Aanduiding van de CAI-vindplaatsen (zwart) en het onderzoeksgebied (rood) op de topografische kaart (©CAI)

Tabel 1. Overzicht van de CAI-sites in de onmiddellijke omgeving van het plangebied

74016	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74017	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
154840	Luchtfotografie (1992); NK: 150 meter Bronstijd: grafheuvel
154843	Luchtfotografie (1992); NK: 150 meter Bronstijd: grafheuvel
154844	Luchtfotografie (1992); NK: 150 meter Bronstijd: grafheuvel
154845	Luchtfotografie (1992); NK: 150 meter Bronstijd: grafheuvel
154847	Luchtfotografie (1992); NK: 150 meter Bronstijd: grafheuvel

156971	<p>Mechanische prospectie (2011); NK: 15 meter</p> <p>Mesolithicum: in de podzolbodem: 10 vuurstenen artefacten (2 trapezia als pijlbewapening, 3 schrabbers, enkele afslagen) – enkele fragmenten natuursteen</p> <p>Neolithicum: fragmenten prehistorisch aardewerk (handgemaakte wandfragmenten, waarvan één met versiering)</p> <p>Nieuwe tijd: greppelfragmenten voornamelijk afkomstig van oude perceelsindelingen of dienden als drainagegreppels</p> <p>Bron: Laloo, P. & Deconynck, J. 2011: Wingene - Rozendalestraat (Sportpark). Rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek - 25 tot 31 januari 2011, onuitgegeven rapport GATE, Autonoom Gemeentebedrijf Wingene.</p>
160449	<p>Mechanische prospectie (2012), Opgraving (2013); NK: 15 meter</p> <p>Metaaltijden: 3 spiekers</p> <p>Bronstijd: 2 greppels die deel uitmaken van een kringgreppel met een diameter aan de binnenzijde van 13,5m en aan de buitenzijde van 15m. Centraal kon geen begraafing vastgesteld worden, maar de afmetingen lijken overeen te stemmen met de gekende afmetingen van bronstijdgrafheuvels in Zandig-Vlaanderen.</p> <p>Midden-bronstijd: kringgreppel</p> <p>Middeleeuwen: spieker</p> <p>Nieuwe tijd: perceelsgreppels, kuilen, paalsporen</p> <p>Bron: Van Staey A., Bruggeman J., Van Celst 2013: Archeologische opgraving Wingene- Sint-Amandsstraat, Rapporten All-Archeo nv 131, Bornem.</p>
162286	<p>Controle van werken (1998); NK: 15 meter</p> <p>Late middeleeuwen: Voormalige heerlijkheid van de heren van Wingene met opperhof en neerhof-structuur.</p> <p>Illegaal opgegraven door een heemkundige kring: volgende sporen kwamen aan het licht: de funderingen, twee torens, de omwallingsmuur en de zijmuur van het kasteel. Ook een deel van het bruggenhoofd werd gevonden. Een reeks verticaal in de grond geslagen palen verwijzen mogelijks naar de oppermote.</p> <p>Bron: Archief dossiers Yann Hollevoet 1998</p>
218810	<p>Luchtfotografie; NK: 15 meter</p> <p>Metaaltijden: Funerair landschap (wellicht bronstijd) met op zijn minst 6 geregistreerde cirkels met variabele afmetingen. In de zone zijn er enkele grachten die in verband kunnen gebracht worden met de cirkels</p> <p>Onbepaald: Sporen van recente percelering. Verder zijn er heel wat vlekken en sporen van kuilen zonder aantoonbaar verband. Over de site loop eveneens minstens één oude wegtracé. Opmerkelijk is de achthoekige structuur in het westen van de zone met in het midden van iedere cirkel een kuil.</p> <p>Bron: Stichelbaut B., Van Hollebeeke Y., Bourgeois J. 2016: Archeologische inventarisatie aan de hand van luchtfotografische gegevens. Testregio Torhout (West-Vlaanderen), rapport Ugent.</p>

1.5.2. GOED TE SCHOUTEWALLE

De Schoutewallehoeve, ook wel Meuledam genoemd, is een historisch deels omwalde hoeve. De hoeve was oorspronkelijk het foncierhof³ van de heerlijkheid Schouteettewalle, een achterleen van Oyghem, waar de schout van de heerlijkheid resideerde. Schouteettewalle was tevens een allodiale of vrije heerlijkheid, wat betekent dat de heer geen leenhulde aan de graaf moest betalen.

De oudste vermelding van de hoeve Scha(of –o)ut(eet)tewalle komt uit een pachtbrief uit 1444, waarin ‘t *Goed Schoutetenwalle metter huusinghe daer up staende (...)*’ wordt vermeld. Het geheel gaat terug op een oude omwalde site met opper- en neerhofstructuur, die nu nog steeds deels aanwezig is.⁴

Historische sites met walgracht zijn vaak nog goed zichtbaar in het huidige landschap. Desalniettemin komt het onderzoek naar deze sites pas in de jaren '70 echt tot ontwikkeling, voornamelijk via het werk van F. Verhaeghe en later van J. Bourgeois. Op basis van de gracht, het eiland of de woonzone, de toegang tot het eiland en de bebouwing werd een classificatiesysteem vooropgesteld.

Sites met walgracht zijn een veelvoorkomend fenomeen in Vlaanderen, waarvan de opkomst zich situeert op het einde van de 12^e eeuw en het begin van de 13^e eeuw. De oprichting van sites met walgracht kent zijn piek tussen 1200/1250 en 1350. Vanaf 1450 nemen de stichtingen fors af. Toch blijft het fenomeen voortbestaan tot in de 18^e eeuw.

Voor de functie van de gracht zijn meerdere verklaringen. Het zou een verscheiden aantal doelen kunnen gediend hebben, zoals watervoorraad voor het blussen van branden, drinkwater, kweken van vissen, drainage van de bodem of verdedigingsmiddel. De meest gangbare hypothese is echter dat de gracht een statussymbool was. Het aanleggen van zo'n gracht vergde immers enige arbeid en kapitaal, waarmee men zich toch enigszins kon onderscheiden van de arme boeren, die zich dit niet konden permitteren.⁵

Bij sites met walgracht is de gracht gelegen rondom een wooneiland. Dit eiland is in de meeste gevallen vierkantig of rechthoekig, maar er zijn ook circulaire of onregelmatige gevallen gekend. Het eiland is zelden opgehoogd en indien er toch sprake is van een ophoging, dan gaat deze niet hoger dan 0,5 - 1 m. Desalniettemin zijn er uitzonderingen waarbij sites 2 tot 4 meter hoger liggen dan de omgeving. Hierbij gaat het voornamelijk om een type met twee eilanden met een duidelijke opper- en neerhofstructuur.

Het beschikbare iconografisch bronnenmateriaal bevestigt dat de Schouttewalle hoeve historisch inderdaad uit twee eilanden bestaat die volledig zijn omgeven door een gracht (Type A2aV). Het eiland heeft een hoogte van ca. 20,10 m TAW terwijl de omgeving zich situeert op een hoogte van ca. 18 m TAW. Verhaeghe stelt dat deze ophoging wijst op sites die lang zijn bewoond geweest en zo geleidelijk zijn opgehoogd, of op een overgangsvorm tussen de site met walgracht en de castrale motte.

Om toegang te krijgen tot het wooneiland kon men op twee manieren een oversteekplaats voorzien. Ofwel werd de gracht gewoonweg onderbroken, ofwel liet men een brug over de gracht bouwen. Vaak werd hierbij een poortgebouw aangelegd. Alhoewel deze de hoeve er indrukwekkender liet uitzien, had ze verder geen defensieve functie.

De bebouwing bevond zich meestal rondom een centraal erf. Bij sites met twee wooneilanden bevond de bewoning zich op het eiland dat als neerhof bedoeld was.⁶

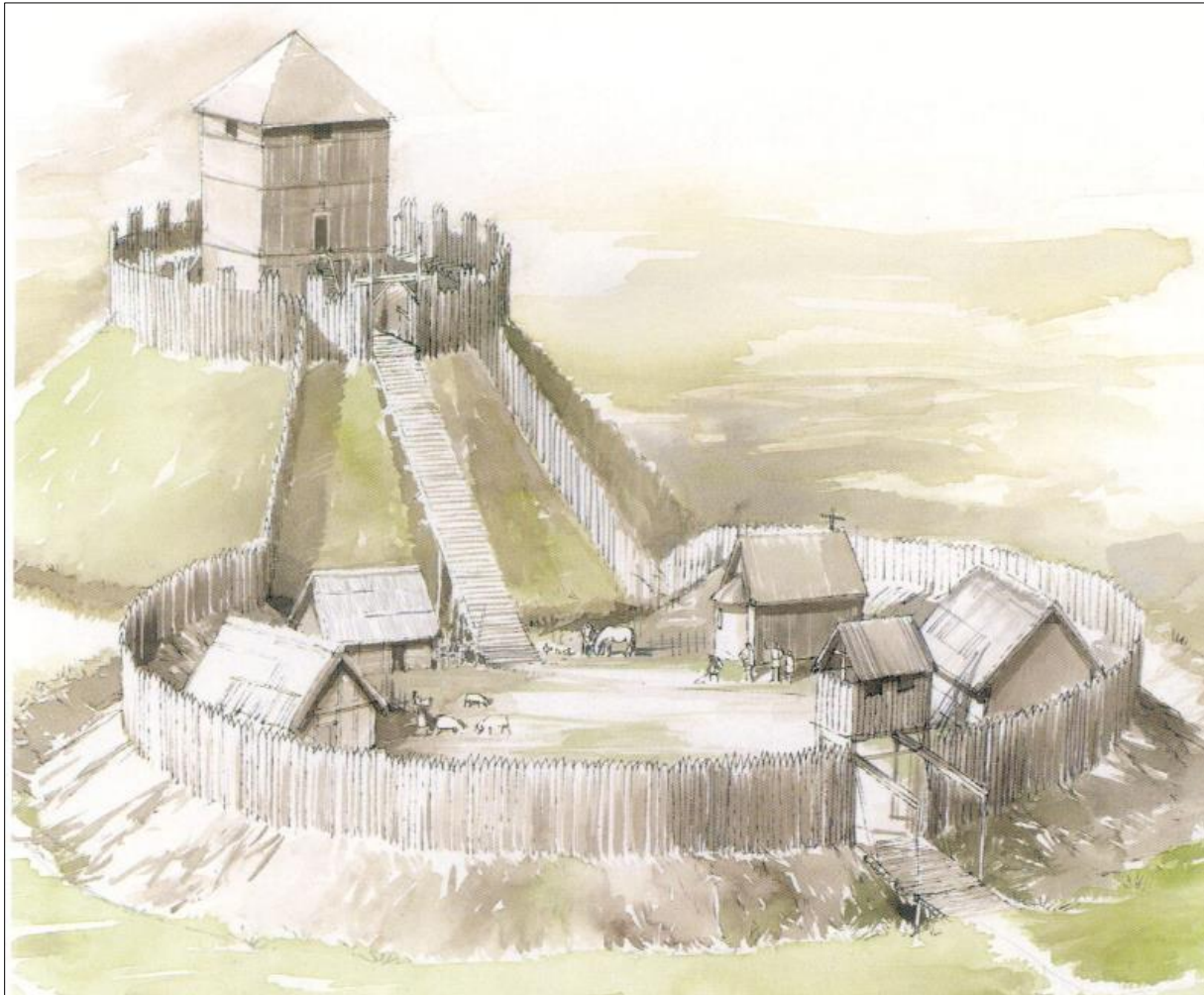
³ Foncier betekent dat de grond in volle eigendom van de heer was en hij er dus meestal ook zijn woonplaats had

⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Hoeve Schauttewalle [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/205672> (Geraadpleegd op 12-08-2020)

⁵ APERS 2010, 15 en 18-20

⁶ APERS 2010, 16-17

Het is niet mogelijk om op basis van de beschikbare historische bronnen uit te maken of deze site met walgracht teruggaat op een castrale motte. Mottes waren een adellijk fenomeen, waarbij de edelman zijn familie en woning wenste te beschermen aan de hand van een versterking. Het klassiek mottekasteel wordt gekenmerkt door een tweeledige structuur bestaande uit een opper- en een neerhof.

Figuur 11. Reconstructietekening van een motte op basis van archeologische waarnemingen (archief J. De Meulemeester, Agentschap Onroerend Erfgoed)

Het opperhof was aangelegd op een (deels) kunstmatig opgehoogde heuvel met een rond tot lichtovaal grondplan. Tevens was het opperhof voorzien van een gracht en een houten palissade of stenen muur, waarbinnen een zaalvormig gebouw of een woontoren of donjon stond. De omvang van het opperhof diende tevens ook om de sociale status te etaleren.

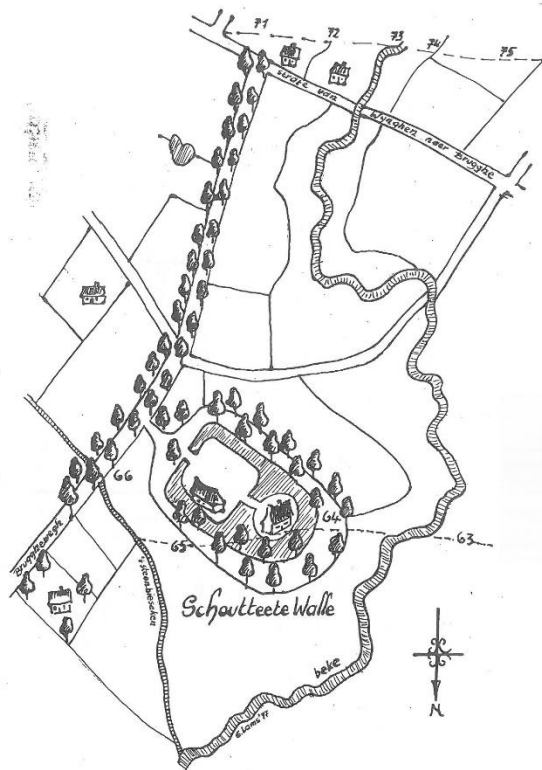
Het neerhof had een ovaal tot hoefijzervormig grondplan en sloot aan op het opperhof. Vaak was ook het neerhof opgehoogd en voorzien van een palissade en een gracht. Op het neerhof vond de religieuze, residentiële, agrarische en artisanale activiteit plaats.

De introductie van de motte in Vlaanderen wordt doorgaans gesitueerd in het midden of het derde kwart van de 11de eeuw. Hierna kende het fenomeen een snelle verspreiding.

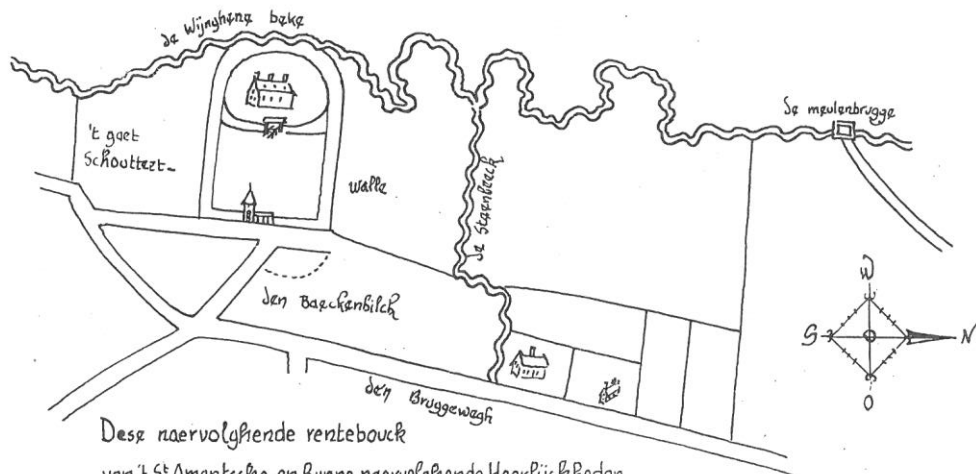
Vanaf de 13de eeuw verschijnen er nieuwe versterkingsvormen zoals het kasteel. De motte raakt uit de mode en voldoet niet langer aan de toenemende behoefte aan wooncomfort. Vaak werd de nieuwe versterking opgericht op de locatie van de reeds verdwenen motte.⁷

⁷ DE MEULEMEESTER 1983, 1985, 1989 en 1992

Op 17^e-eeuwse kaarten wordt de hoeve Schouttewalle afgebeeld als een woonhuis binnen een ronde omwalling en een neerhof binnen een rechthoekige omwalling, aansluitend op een dreef (fig. 10, fig. 11). Het woonhuis is door middel van een graving in de kopbalk van de deuroplijsting gedateerd in 1618.

Figuur 12. Situatie 1639 (Lams 1995, 44)

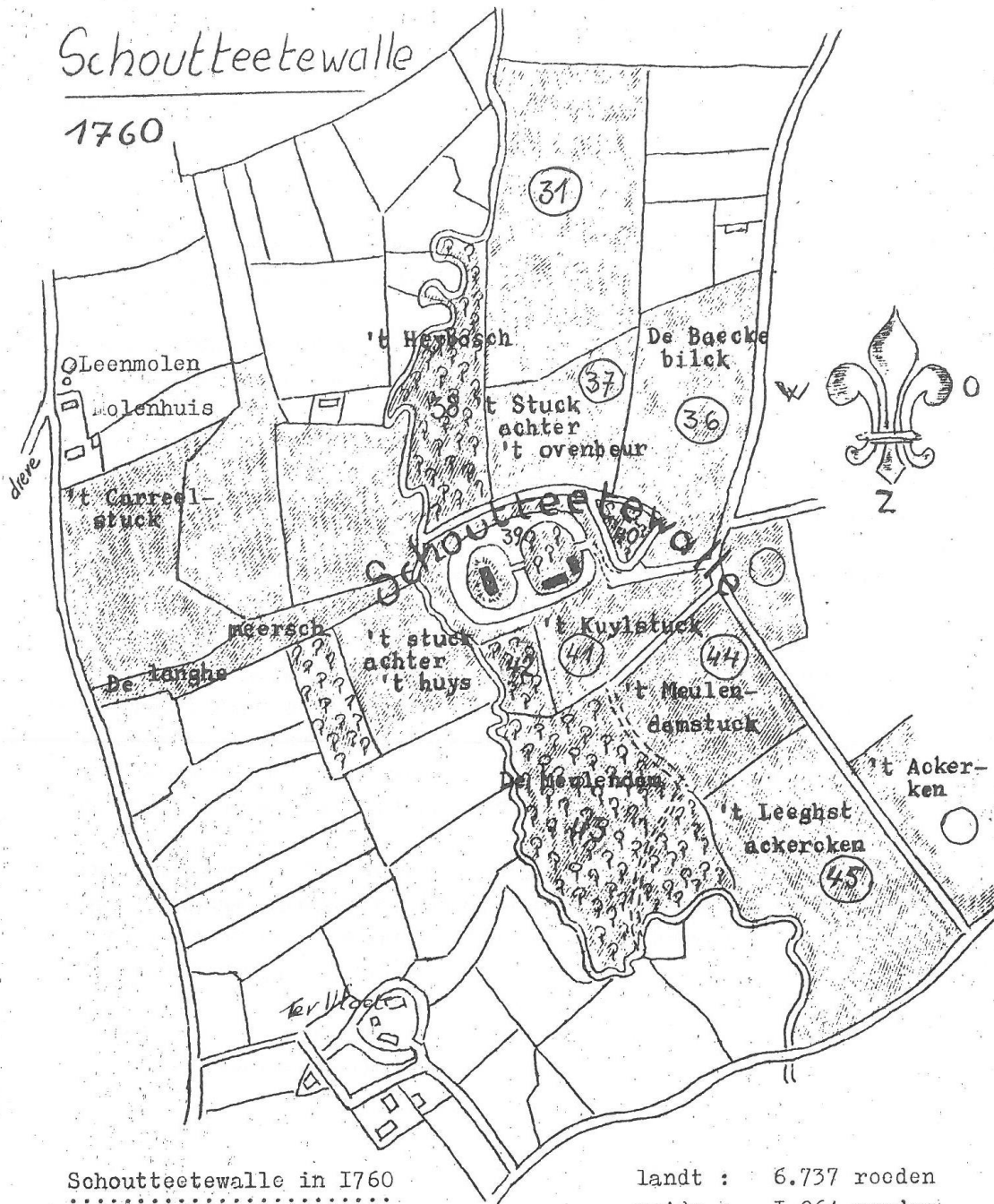

Deze naevolghende rentebouck
van t Sr Amantsche en Runne naevolghende Heerlijckheden
sijn vernieuwt bij Pr Noel Algoet, Roster van Wijnghene ende als Mghr Lowijs van Aveskercke,
Heere en Baron van Wijnghene was. Is daersoo geauthoriseert ten jaere 1645.

Figuur 13. Situatie 1645 (Lams 1995, 45)

Schoutteetewalle

1760

Schoutteetewalle in 1760
 ::::::::::::::::::::
 eigendom: Pieter Dryepont
 bewoond door: Jan Meulenacre
 (kaartje samengesteld uit het
 eerste boek: 2I - 22 - 14 e begin)
 bossen oost van de dreef zijn niet opgenomen)

landt : 6.737 roeden
 weide : 1.064 roeden
 bosch : 4.739 roeden

 totaal 12.540 roeden

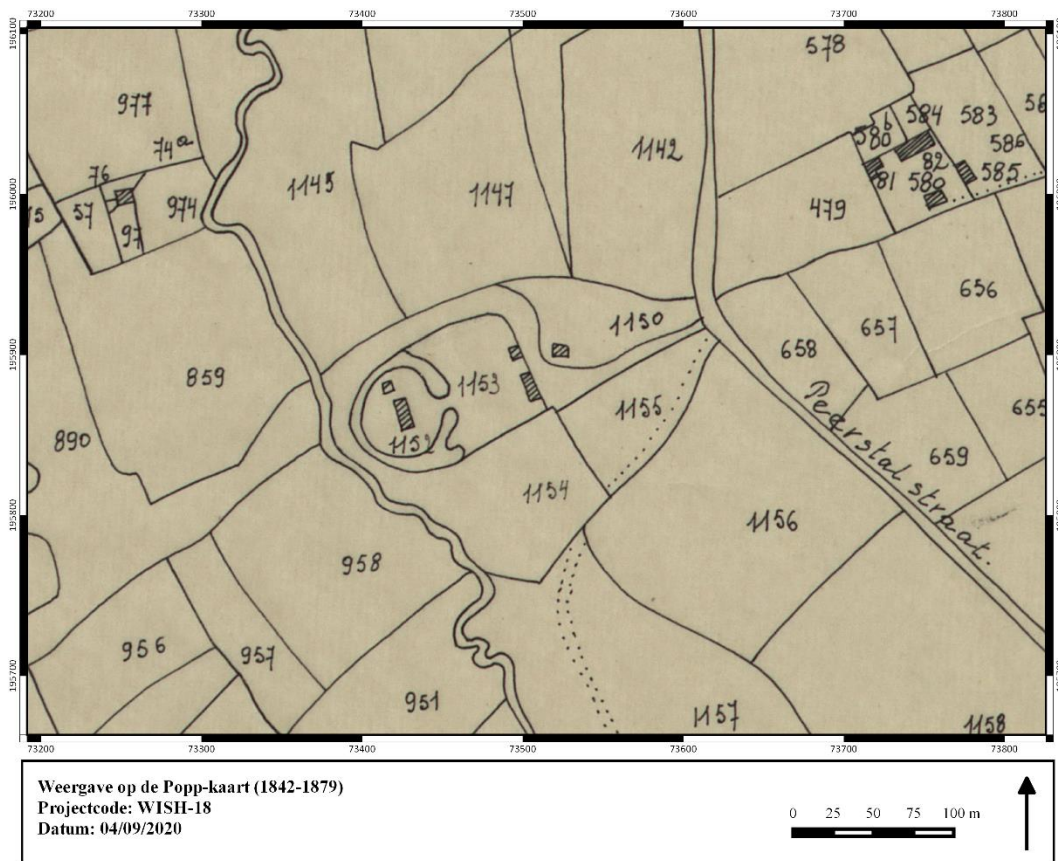
Figuur 14. Situatie 1760 (Lams 1995, 46)

Figuur 15. Schouttewalle hoeve weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1778 (Bron: Geopunt)

Figuur 16. Schouttewalle hoeve weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, 1840 (Bron: Geopunt)

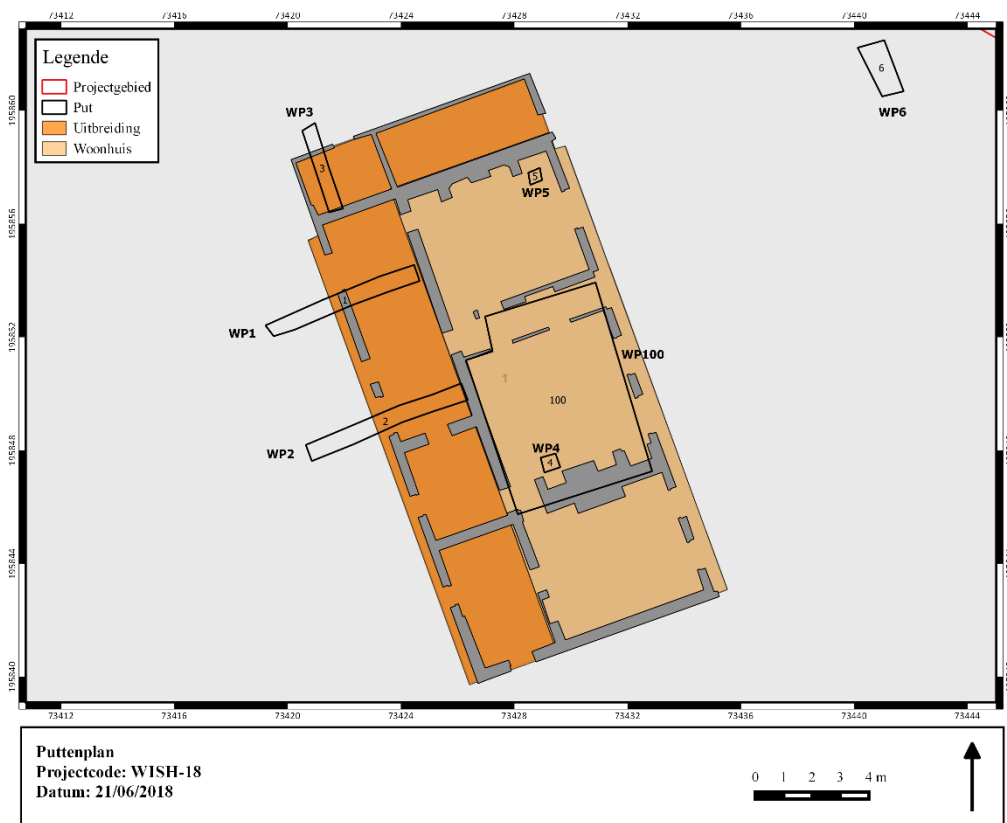
Figuur 17. Schouttewalle hoeve weergegeven op de Popp-kaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt)

Vanaf 1904 krijgen de pachters de toestemming om de hoeve te renoveren. Naar verluidt worden de stal, de schuur en het poortgebouw gebouwd. Dit poortgebouw is alvast gedateerd in 1904 aan de hand van een jaarsteen. Tevens werd ook de omwalling aan de voorzijde gedempt. Het boerenhuis zelf werd niet gerenoveerd. Het huis bezat tot 1976 een strodak, toen het vervangen werd door dakpannen.

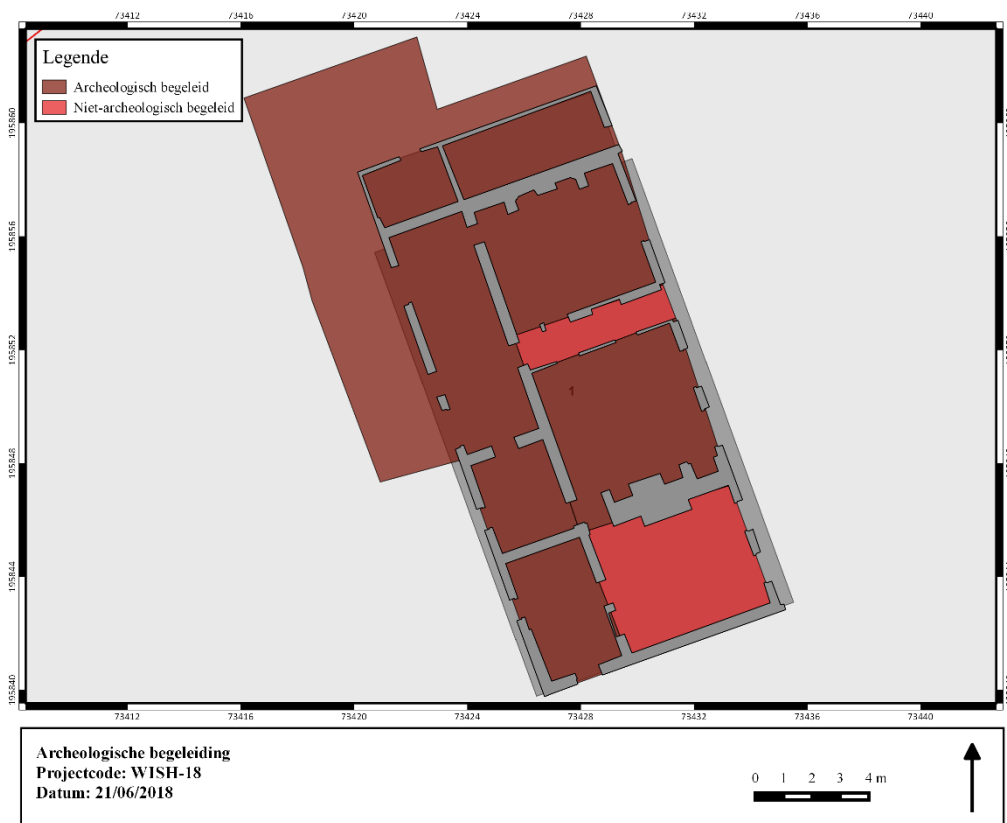
Tegenwoordig bestaat het geheel uit het boerenhuis, gelegen op een terp binnen een halfronde omwalling, twee aardappelkelders ingegraven in diezelfde terp, een schuur met geïncorporeerde stal, een stal met een geïncorporeerd wagenhuis en een poortgebouw met geïncorporeerde stal en schuur.

2. METHODE

2.1. METHODE VAN VELDREGISTRATIE EN OPGRAVINGSFASERING

Figuur 18. Puttenplan (vooronderzoek en archeologische begeleiding).

Figuur 19. Lokalisatie van de archeologische begeleiding.

Figuur 20. Puttenplan, geprojecteerd op het DHM

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Minimumnormen en de Bijzondere Voorschriften horende bij de opgravingvergunning (2018/015).

De jongere aanbouw die zich aan westelijke zijde van het woonhuis situeerde, werd voorafgaandelijk aan het archeologisch onderzoek afgebroken. Deze zone wordt op figuur 11 aangeduid als 'uitbreiding'.

Conform de afspraken gemaakt op de installatievergadering van 30/1/2018, werden tijdens fase 1 3 controlesleuven gemaakt ter hoogte van de nieuwbouw-uitbreiding. Het doel was om inzicht te krijgen in de verstoringsgraad van de bodem. Gezien de huidige toestand van het plangebied en de orthofotosequentie bestaat immers de mogelijkheid dat de impact van de bouwactiviteiten van de voorbije decennia op het bodemarchief aanzienlijk is. Daarnaast werden 2 sonderingen in de woning gemaakt om een beter zicht te krijgen op de bodemopbouw onder de huidige vloer. Op basis van deze waarnemingen kan beslist worden of verder archeologisch onderzoek in de vorm van een opgraving, zowel exterieur als interieur, nog zinvol kan zijn.

Wat de nieuwbouwzone (exterieur) betreft, kon afgeleid worden dat de aanwezigheid van laatmiddeleeuwse gebouwresten niet uitgesloten kon worden. Bijgevolg werd geadviseerd om deze zone volledig onder archeologische begeleiding af te graven. Deze afgraving werd zo goed mogelijk archeologisch begeleid tijdens de begeleiding van de nieuwbouwzone. De begeleiding concentreerde zich in de zone van de leefruimte.

De maximale uitgraafdiepte exterieur situeerde zich op 18,78m TAW. Hier werd het vlak onder begeleiding van de vergunningshouder machinaal aangelegd door een kraan op rupsbanden met een tandeloze bak met een breedte van 1,8m. De aanleg van het archeologisch vlak gebeurde laagsgewijs zodat eventuele sporen die op een hoger niveau zichtbaar zijn, herkend kunnen worden. Bij gebrek aan relevante sporen, werd de fotografische registratie beperkt tot het maken van een overzichtsfoto van het vlak. Telkens werden op geregelde afstanden hoogtematen genomen van het archeologisch vlak.

De leefruimte werd in eerste instantie max. 35cm onder huidig nulpas afgegraven in functie van de nieuwe vloeropbouw. In een tweede fase werd het vlak 23cm bijkomend verdiept om het nieuwe vloerpeil van de leefruimte te laten corresponderen met het peil van de nieuwe uitbouw achteraan en meer vrije hoogte te hebben in de leefruimte⁸.

Tijdens beide fasen werd het vlak onder begeleiding van de vergunninghouder machinaal aangelegd door een mini-kraan met een tandeloze bak. Na de aanleg van een sporenvlak, werden alle sporen ingekrast, genummerd en zijn de vlakken en sporen gefotografeerd. Vervolgens zijn de sporen ingemeten en uitvoerig beschreven (spoornummer, vorm, soort, kleur, samenstelling,...) met behulp van de robotic Total Station (rTS). Een groot aantal sporen werd noodgedwongen handmatig ingetekend.

Slechts na controle van de ruwe digitale data werd overgegaan tot de spoorbewerking. Na het couperen zijn de sporen gecontroleerd en eventueel opnieuw geïnterpreteerd. Alle antropogene sporen zijn gefotografeerd, ingetekend (schaal 1:20) en beschreven. Na documentatie is de resterende vulling van de sporen leeggehaald om vondstmateriaal te verzamelen. Het vondstmateriaal is verzameld per vulling en per spoor. De metaalvondsten zijn verzameld als puntvondst. Uit sporen met een gunstige conditie en/of gerelateerd tot structuren, zijn 4 houtskoolmonsters genomen voor ¹⁴C- datering.

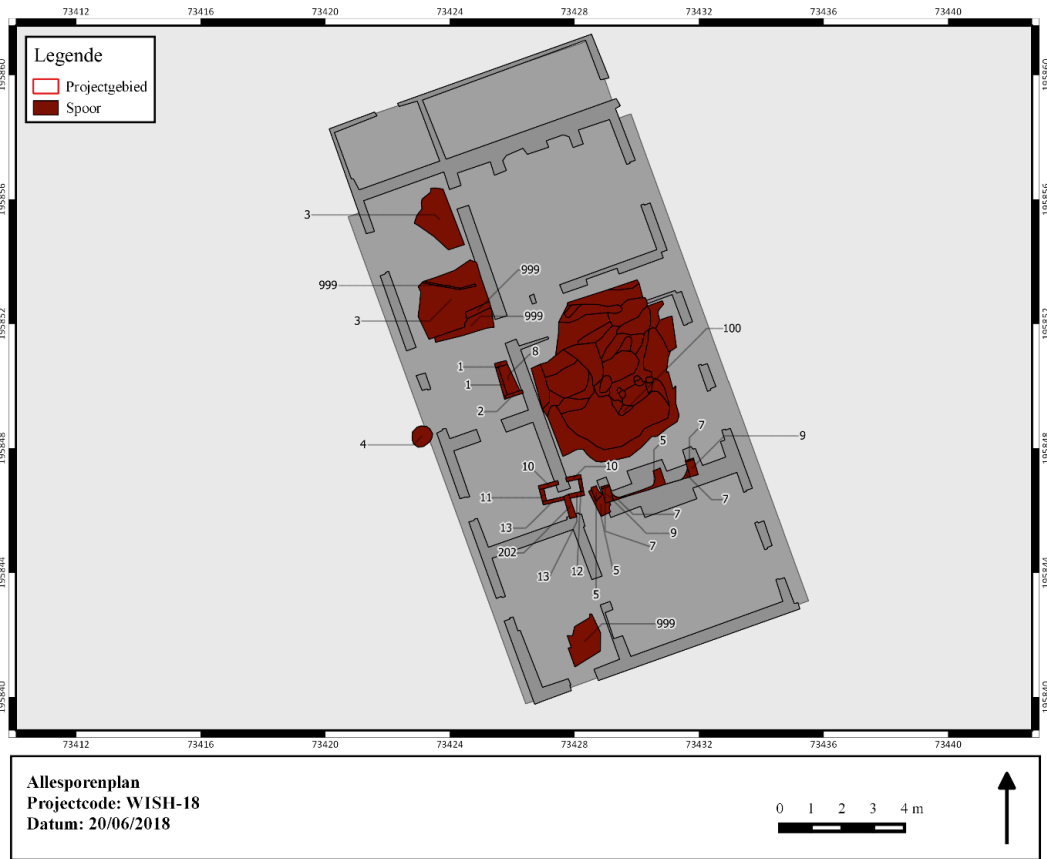
2.2. VERWERKING VAN DE OPGRAVINGSRESULTATEN

De archeologische data van de opgravingcampagne zijn volledig toegevoegd en verwerkt in een database die aan dit project gekoppeld is (Microsoft Access). Het kaartmateriaal wordt verwerkt in een GIS-omgeving (QGis).

2.2.1. SPOREN EN STRUCTUREN

Na evaluatie zijn 14 bodemsporen weerhouden als archeologisch relevant. Eén spoor, nl. S100, is onder te verdelen in 36 vullingspakketten. De sporen kunnen worden toegewezen aan meerdere periodes, nl. de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd.

⁸ Cfr. werfverslag 2 dd. 14 maart 2018.

Figuur 21. Allesporenplan

Tabel 2. Spoordefinities

PUTNR	VLAKNR	SPOORN	AARDSPOR	VULLINGNR	TINT	HOOFDKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT	INSLUITSEL	Z
2	1	1 MR		1 MIDDEN	RO	KS2	ONWAAR			19,56
2	1	2 MR		1 MIDDEN	RO	KS2	ONWAAR			19,56
1	1	3 VL		1 DONKER	GR	LZ1	WAAR			20,06
1	1	3 VL		2 DONKER	GR	LZ1	WAAR			20,06
1	1	3 VL		3 DONKER	GR	LZ1	WAAR			20,06
1	1	4 WA		1 MIDDEN	RO	LZ1	WAAR	BKS		18,82
100	1	5 HW		1 MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR			0
100	1	6 HW		1 MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR			0
100	1	7 HW		1 MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR			0
2	1	8 VL		1 DONKER	RO	LZ1	WAAR			19,7
100	1	9 HA		4 MIDDEN	BE	XXX	ONWAAR			0
1	1	10 MU		1 MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR			0
1	1	11 MR		1 MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR			0
1	1	12 MR		1 MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR			0
1	1	13 MR		1 MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR			0
100	1	100 OPW		1 MIDDEN	BE	XXX	ONWAAR			0
1	1	999 REC		1 DONKER	RO	LZ1	WAAR			20,09

2.2.2. CHRONOLOGISCH KADER

De datering van de sporen en structuren is gebeurd op twee niveaus. Aanvankelijk is voor zoveel mogelijk sporen een datering opgesteld op basis van het aanwezige vondstmateriaal. Vervolgens werden de dateringen gekoppeld aan de ruimtelijke samenhang en oversnijdingen tussen de diverse sporen. Met deze gegevens is een fasering opgesteld voor het projectgebied.

2.3. VERWERKING VAN HET VONDSTMATERIAAL

Het vondstmateriaal werd gewassen, gestabiliseerd en verpakt volgens de minimumnormen. Naargelang de materiaalcategorie varieert het verdere verwerkingstraject. Het aantal vondsten en het *post excavation* traject wordt in volgende paragrafen per materiaalsoort besproken. De analyse van het vondstmateriaal zelf gebeurt in desbetreffende hoofdstukken en contexten.

Tijdens het onderzoek zijn 23 vondstnummers uitgeschreven, waarbij het in 6 gevallen gaat om monsters voor natuurwetenschappelijk onderzoek. In totaal zijn 72 vondsten geborgen. Er worden geen vondsten voor conservering aanbevolen.

Tabel 3. Vondstcategorieën

	Totaal aantal	Totaal gewicht (gram)
Aardewerk	55	1428
Bouw materiaal	3	268
Keramik	1	1
Metaal	2	32
Dierlijk bot	11	4

Tabel 4. Overzicht van de vondsten

Vondstnr	Put	Vlak	Spoor	Vulling	Inhoud	Monster	Verzamel	Opmerking
1	2	1	5000	5	AW	---	AANV	P2
2	2	1	5000	5	AW	---	AANV	P2
3	2	1	5000	8	AW	---	AANV	P2
4	1	1	5000	9	AW	---	AANV	P4
5	2	1	5000	11	AW	---	TROF	P2
6	1000	1	5000	1	AW	---	TROF	
7	1000	1	5000	1	HT	---	TROF	
8	1000	1	5000	1	BOUWMAT	---	TROF	
9	1	1	3	1	KER	---	AANV	IN GRONDVL
10	2	1	8	1	AW	---	TROF	
11	2	1	8	1	MET	---	TROF	
12		1	5000		AW		TROF	Zone nieuw bouw Westelijk deel boven recente muur
13		1	5000		AW		TROF	Zone nieuw bouw , pakket net onder de graszoden, dekt recente bakstenen muur af
14	100	1	5000	26	AW		TROF	Vondst laatste fase binnen
15	100	1	5000	7	AW		TROF	Vondst laatste fase binnen
16	100	1	5000		---	MHK	TROF	Vondst laatste fase binnen, ten oosten van vulling 20
17	100	1	5000	25	---	MHK	TROF	Vondst laatste fase binnen
18	100	1	5000	7	---	MHK	TROF	Vondst laatste fase binnen
19	100	1	5000	12	---	MHK	TROF	Vondst laatste fase binnen
20	100	1	5000		AW		TROF	Vondst laatste fase binnen, maximum uitgegraven diepte
21	100	1	5000		---	MHK	TROF	Vondst laatste fase binnen, maximum uitgegraven diepte
22	100	1	5000		MXX		TROF	Vondst laatste fase binnen, maximum uitgegraven diepte
23	100	1	5000		ODB		TROF	Vondst laatste fase binnen, maximum uitgegraven diepte

2.3.1. AARDEWERK

De opgraving leverde in totaal 48 aardewerkfragmenten (1180gr) op.

Alle vondsten werden na determinatie door A. Van den Dorpel en S. Eggermont (Ruben Willaert nv) en D. Herremans ingevoerd in een database. In eerste instantie werden variabelen zoals het aantal en gewicht (in gr.) ingevoerd. Het aardewerk werd daarna onderverdeeld in aardewerkgroepen op basis van bestaande typologische classificatiesystemen. Indien een fragment aan een vormtype toe te wijzen was, werd ook het vormtype genoteerd. Indien mogelijk, werd ook een datering toegevoegd. Waar de databasevelden niet toereikend waren, bestond de mogelijkheid om verdere kenmerken in een tekstveld te beschrijven. Van een selectie randfragmenten is een technische tekening gemaakt om specifieke kenmerken zoals randtype, diameter en vorm duidelijker weer te geven.

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	INHOUD	ARTEFACTTYPE	AANTAL	GEWICHT (in gram)	SOORT	OPMERKING	PERIODE
1	2	1	5000	5	AWG	ROOD	1	178,00	MAI: 1, deksel?	1 randfragment, glazuur aan buitenzijde, vermoedelijk deksel, rand zie 'Steden in Scherven 2' pag. 665	post ME
2	2	1	5000	5	AWG	ROOD	2	153,00	MAI: 1, teil/kom	2 wandfragmenten, op basis van baksel en glazuur (datering)	16e-18e eeuw
3	2	1	5000	8	AWG	ROOD	8	120,00	MAI: 1, teil	1 randfragment, 7 wandfragmenten, geribbeld randtype + decoratie: uitgesproken draairibbels (zie: Steden in scherven p. 695), loodglazuur, geen slib, egaal uitgesmeerd, fijn baksel	17e eeuw
4	1	1	5000	9	AWG	ROOD	1	2,00	MAI: 1, onbepaald	1 wandfragment, slib + loodglazuur met koper	post ME
5	2	1	5000	11	AWG	ROOD	7	248,00	MAI: 5, bord	5 randfragmenten, 2 wandfragmenten, Nedderrijse productie, fragment met sgraffito, imitatie AW Wesergebied, Duitse traditie maar geen echt Weser, (steden in scherven deel 2, p. 647)	late 17e eeuw; 18e eeuw
6	1000	1	5000	1	AWG	ROOD	5	118,00	MAI: 1, teil	1 randfragment, 4 wandfragmenten	17e-18e eeuw
6	1000	1	5000	1	AWG	ROOD	1	110,00	MAI: 1, kom	1 randfragment, zwaardere, afgeplatte rand	18e eeuw
10	2	1	8	1	AWG	ROOD	2	64,00	MAI: 1, bord/kom	1 bodemfragment, 1 wandfragment	17e-18e eeuw
10	2	1	8	1	AWG	ROOD	2	11,00	MAI: 1, bord	1 wandfragment, vermoedelijke fragment afkomstig van individu bij VNR 5	18e eeuw
12	100	1	5000		AWG	ROOD	1	13,00	MAI: 1, dop	gebakken dop	20e eeuw
12	100	1	5000		AWG	INDUSWIT	2	23,00	MAI: 1, zelfpotje?	1 randfragment, 1 bodemfragment, opdruk op bodem: 20	20e eeuw
12	100	1	5000		AWG	INDUSWIT	1	28,00	MAI: 1, bord	1 randfragment	20 e eeuw
12	100	1	5000		AWG	IND FAY	3	19,00	MAI: 1, onbepaald	1 randfragment, 2 wandfragmenten	20e eeuw
13	100	1	5000		AWG	AWG	1	30,00	MAI: 1, onbepaald	1 wandfragment, industrieel baksel, blauw, verglaasd, eerder versiering schouw of versiering	19e eeuw
13	100	1	5000		AWG	INDUSWIT	2	12,00	MAI: 1, onbepaald	2 randfragmenten, industrieel baksel, biscuit	18e-19e eeuw
13	100	1	5000		AWG	INDUSWIT	2	42,00	MAI: 1, onbepaald	2 wandfragmenten	2e helft 18e eeuw
14	100	1	5000	26	AWG	GRS	2	22,00	MAI: 1, kogelpot?	2 wandfragmenten	tot 13e eeuw
15	100	1	5000	7	AWG	STG	1	7,00	MAI: 1, kruik	1 wandfragment, Langerwehe, systematische ribbels, afwerking, vermoedelijk intrusief	18e eeuw
15	100	1	5000	7	AWG	GRS	6	128,00	MAI: 1, kogelpot	6 wandfragmenten	tot 13e eeuw
20	100	1	5000		AWG	GRS	5	100,00	MAI: 1, kogelpot	5 wandfragmenten	tot 13e eeuw

2.3.2. DIERLIJK BOTMATERIAAL

Het handverzameld dierlijk botmateriaal werd ingevoerd in de database. Wat de kwantificatie van deze vondstcategorie betreft, werden de vondsten geteld en gewogen. In totaal werden 11 fragmenten ingezameld (4 gr). Het dierlijk botmateriaal wordt binnen deze basisrapportage niet verder uitgewerkt.

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	INHOUD	ARTEFACTTYPE	AANTAL	GEWICHT (in gram)	SOORT	OPMERKING	PERIODE
23	100	1	5000		ODB	BOT	11	4,00			

2.3.3. METAAL

Het archeologisch onderzoek heeft, o.a. dankzij de intensieve inzet van de metaaldetector, in totaal 2 fragmenten metaal opgeleverd met een totaalgewicht van 32 gr. De determinatie is gebeurd met het blote oog. Het metaal werd ingedeeld volgens de artefactsoort.

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	INHOUD	ARTEFACTTYPE	AANTAL	GEWICHT (in gram)	SOORT	OPMERKING	PERIODE
11	2	1	8	1	MXX	SPIJKER	1	26,00			
22	100	1	5000		MXX	XXX	1	6,00			

2.3.4. BOUWMATERIAAL

Binnen de categorie bouwmateriaal werden 3 fragmenten aangetroffen, goed voor 268 gram. De determinatie gebeurde met het blote oog waarbij men vaststelde dat het telkens ging om fragmenten van dakpannen.

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	INHOUD	ARTEFACTTYPE	AANTAL	GEWICHT (in gram)	SOORT	OPMERKING	PERIODE
8	1000	1	5000	1	BOUWMAT	DAKPAN	3	268,00			

2.3.5. KERAMIEK

Verder leverde het onderzoek eveneens een fragment op van een kleipijp, 1 gr.

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	INHOUD	ARTEFACTTYPE	AANTAL	GEWICHT (in gram)	SOORT	OPMERKING	PERIODE
9	1	1	3	1	KER	PIJP	1	1,00		kleipijp	

3. RESULTATEN CONTROLESLEUVEN

In de zone nieuwbouw (exterieur) werden 3 controlesleuven aangelegd, 2 ten westen en 1 ten noorden van het woonhuis. De diepte van de sleuven varieerde tussen 40cm en 60cm -mv. Binnenin de woning werden 2 sonderingen gemaakt, nl. 1 ter hoogte van de opstalkamer en 1 in de leefruimte.

3.1. ZONE NIEUWBOUW (EXTERIEUR)

3.1.1. WP1

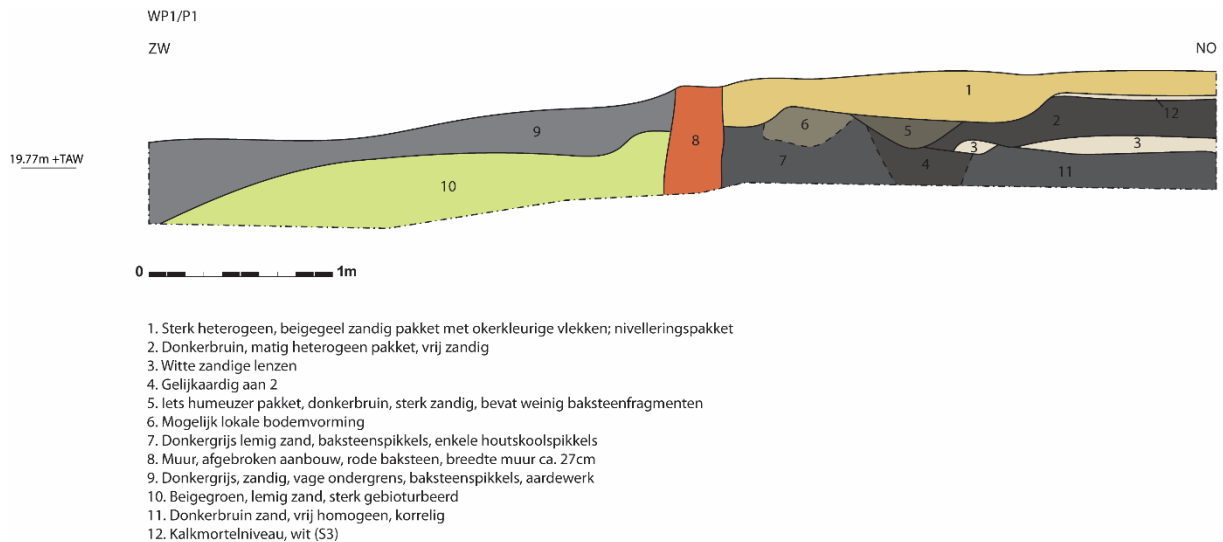
Beschrijving

Figuur 22. Bodemopbouw ter hoogte van WP1

Figuur 23. Bodemopbouw ter hoogte van WP1

Figuur 24. Profieltekening WP1

WP1 werd haaks op de bestaande woning aangelegd. Deze controlesleuf had een lengte van 5,8m en een breedte van ca. 60cm. De fundering van het bestaande gebouw is opgetrokken met bakstenen van het formaat 24x5cm en 24,5x5,5cm en geelbeige kalkmortel. Het metselverband is erg regelmatig.

Op basis van het stratigrafisch onderzoek kan afgeleid worden dat de opbouw van de bodem ten oosten en ten westen van muur P1/L8 sterk afwijkt. Muur P1/L8 is te interpreteren als de fundering van de afgebroken aanbouw. De onderzochte bodemopbouw in de oostelijke sector van WP1 is vermoedelijk vrij recent tot stand gekomen en in verband te brengen met het ontstaan van de aanbouw en de evoluties binnen deze ruimte.

Figuur 25. Fundering bestaande gebouw ter hoogte van WP1

Het bovenste pakket (L1) is te interpreteren als een nivelleringspakket. Het betreft een sterk heterogeen beigegeel sterk zandig pakket met een dikte tussen 12cm en 24cm. Dit pakket dekt een ouder loop-/vloerniveau af (L12), dat slechts lokaal -tegen de fundering van de huidige woning- vastgesteld kon worden. Onder L12 konden verschillende donkerbruine, vrij zandige pakketten gedocumenteerd worden, gescheiden d.m.v. witte zandige lenzen.

De pakketten ten westen van muur P1/L8 zijn wellicht te interpreteren als opwerpingspakketten van het heuvellichaam. Het bovenste pakket bestaat uit een donkergrijze, zandige laag, gekenmerkt door een zeer vage ondergrens (L9). Dit pakket, gekenmerkt door de aanwezigheid van baksteenspikkels en aardewerk, dekt een beigegeen, eerder lemig pakket af, gekenmerkt door een sterke bioturbatie (L10). Beide pakketten zakken sterk af richting walgracht.

Vondsten

Uit L9 , het bovenste vullingspakket ten westen van muur P1/L8 kon 1 wandfragment gerecupereerd worden (V4). Het gaat om rood aardewerk met slib en loodglazuur met koper. Dit fragment is te dateren in de post-Middeleeuwen.

Uit kalkmortelniveau S3 (P1/L12) kon een pijpensteelfragment gerecupereerd worden (V9). Dit fragment kon niet nauwkeurig gedateerd worden. Vermoedelijk hoort dit fragment eveneens in de post-Middeleeuwen thuis.

3.1.2. WP2

Beschrijving

Figuur 26. Bodemopbouw ter hoogte van de noordelijke sector van WP2

WP2 werd, net zoals WP1, haaks op de bestaande woning aangelegd. De afstand t.o.v. WP1 bedroeg ca. 4m. Deze controlesleuf had een lengte van 5,9m en een breedte van 63cm. De fundering van het bestaande gebouw is opgetrokken met rode bakstenen (10,5x5cm; 10,5x5,5cm).

Tegen de bestaande woning werd een putconstructie aangesneden met een breedte van 52cm. De westelijke zijmuur van deze constructie werd geregistreerd als S1; deze kon over de volledige breedte van WP2 gedocumenteerd worden. Het gaat om een halfsteense muur, opgetrokken met gele bakstenen van 22,5x10,5x4cm. Het vullingspakket van de putconstructie werd geregistreerd als L1. L11 lijkt het vullingspakket af te dekken.

Wat de pakketten ten westen van de bakstenen putconstructie betreft, kan vastgesteld worden dat de opbouw van de bodem weinig overeenkomsten vertoont met de oostelijke sector van WP1. Eerder lijken de pakketten gelijkenissen te vertonen met de westelijke sector van WP1. Alle pakketten, met uitzondering van L6, worden gekenmerkt door een sterk heterogeen karakter. Het gaat om zandige beige pakketten, gekenmerkt door grijze vlekken. Het is niet helemaal duidelijk of deze pakketten te interpreteren zijn als middeleeuwse opwerpingspakketten.

Binnen deze pakketten werd in tegenstelling tot WP1 geen loop-/vloerniveau aangesneden. Nochtans situeert de oostelijke sector van WP2 zich net zoals de oostelijke sector van WP1 binnen de afgebroken aanbouw.

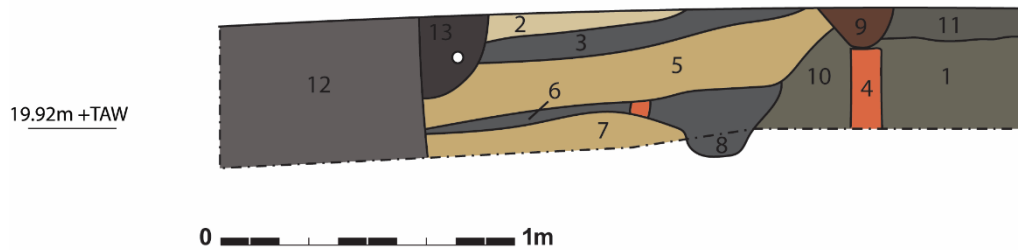
De sleuf werd aangelegd tot op 19,82m TAW. Op dit niveau lijkt een klein kuiltje (L8) aangesneden.

De uiterste westelijke sector van WP2 is volledig verstoord door de aanleg sleuf van een bakstenen waterput (P2/L12). Ca. 3m van het profiel werd omwille van deze reden niet ingetekend.

WP2/P2

ZW

NO

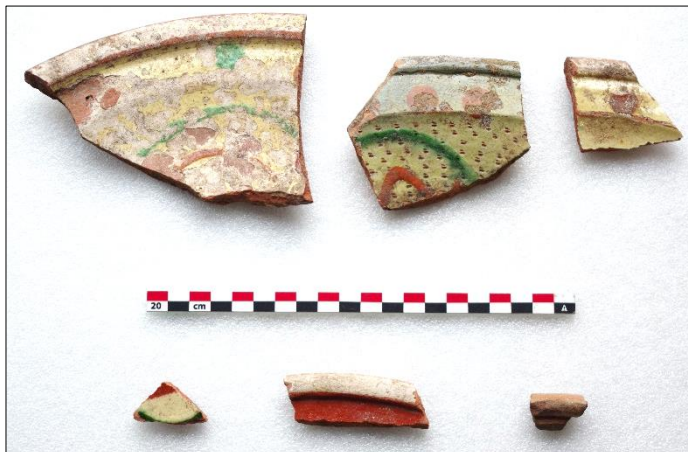
19.92m +TAW

0 1m

1. Vrij heterogeen, bruingrijs, sterk zandig, vulingspakket, oker/bruine vlekken
2. Sterk heterogeen, beige, vrij veel baksteenpuin
3. Sterk vermengd, donkerbruin/grijs, vrij zandig, sterk gevlekt
4. Muur (22,5 x 10,5 x 4 cm, 1/2-steens muurtje) (S1)
5. Sterk heterogeen, beige, sterk gevlekt, zandig ophogingspakket
6. Donkergrijze zandige horizont
7. Vrij gelijkaardig aan 5
8. Donkergrijs, lemig zand, houtskoolfragmenten, kuil?
9. Uitbraakspoor, rode baksteenfragmenten
10. Sterk heterogeen, sterk gevlekt, donkerbruin/grijs, witte zandige lenzen
11. Donkergrijs, sterk zandig, houtskoolspikkels, aardewerk
12. Recente verstoring (aanlegsleuf waterput S4)
13. Recente verstoring (leiding)

Figuur 27. Profieltekening WP2

Vondsten

Het pakket dat de putconstructie ten westen van het woonhuis afsluit, bevat 7 bordfragmenten: 5 randfragmenten en 2 wandfragmenten (V5). Het betreft aardewerk in Nederrijnse, Duitse traditie. De borden zijn inwendig geglazuurd en vertonen een decoratiemotief, bestaande uit stippen (sgraffito), concentrische lijnen en golflijnen. Het aardewerk is te dateren in de late 17de/18de eeuw⁹. Deze borden maken deel uit van het doorsnee huishouden in deze periode.

Figuur 28. Overzichtsfoto van het aardewerk uit de bakstenen putconstructie

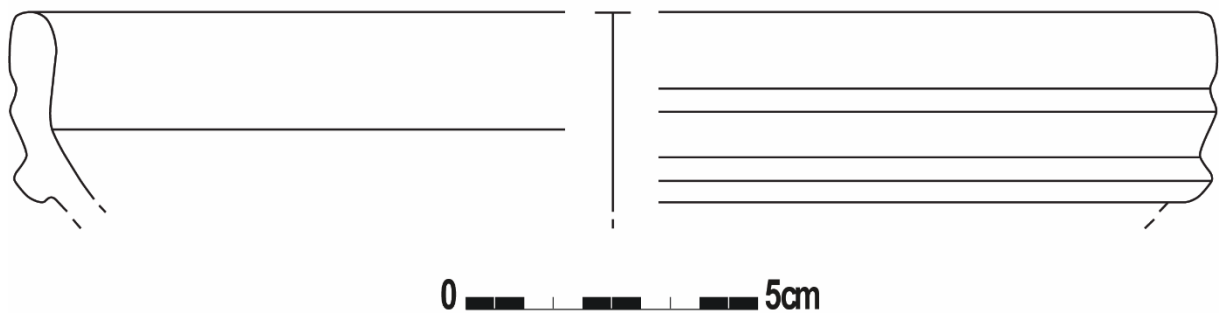
⁹ BARTELS 1999, 142-143.

Het vullingspakket van de putconstructie bevatte 5 aardewerkfragmenten. V1 betreft een randfragment, afkomstig van een nokpan of een deksel. Het kan evenmin uitgesloten worden dat het om een decoratief element gaat. De vorm van de rand en de aard van het glazuur plaatsen dit fragment in de Post-middeleeuwen. Daarnaast werden uit het vullingspakket 5 wandfragmenten gerecupereerd (V10), waaronder een zwaar bord of kom en een wandfragment in Nederrijnse, Duitse traditie, vergelijkbaar met de vondsten uit V5. Volledigheidshalve dient ook een nagel vermeld te worden (V11).

L5 bevatte 2 passende wandfragmenten, afkomstig van een teil of grote kom (V2). Dit fragment, dat aan de binnenzijde vlakdekkend geglaazuurd is, is te dateren tussen de 16de en de 18de eeuw.

Uit de kuil die afgedekt wordt door L5 (P2/L8) konden 8 aardewerkfragmenten gerecupereerd worden: 7 wandfragmenten en 1 randfragment (V3) (Figuur 29). De rand is afkomstig van een teil en wordt gekenmerkt door uitgesproken draairibbels¹⁰. Dit fragment is op basis van het randtype en de uitgesproken draairibbels te dateren in de 17de eeuw en vormt een *terminus post quem* voor L5.

VNR 3

Figuur 29. V3

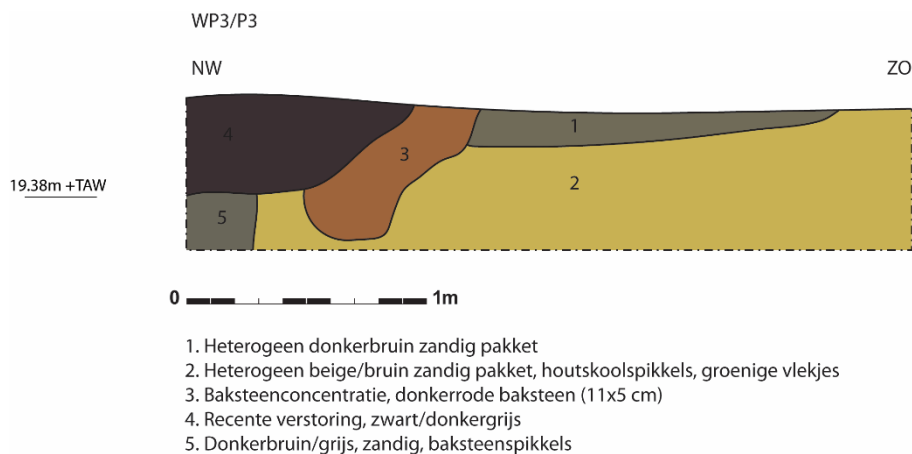
¹⁰ BARTELS 1999, 695.

3.1.3. WP3

Beschrijving

Figuur 30. WP3

Figuur 31. Profieltekening WP3

Ook WP3 werd grotendeels ter hoogte van de afgebroken aanbouw aangelegd. In tegenstelling tot WP1 en WP2 is deze controlesleuf licht NW-ZO geïënteerd. WP3 had een lengte van 3,18m en een breedte van 50cm. De sleuf werd aangelegd tot op 19,18m TAW. Het bodemprofiel was weinig verstoord.

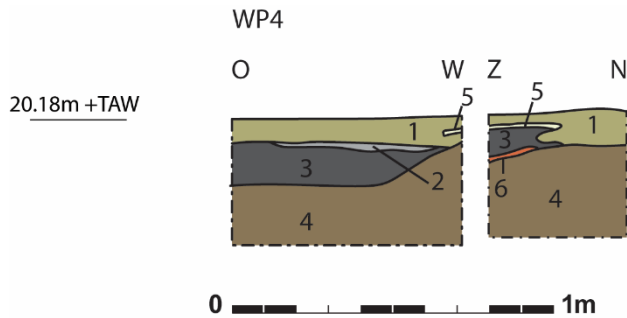
Aan zuidelijke zijde van de sleuf konden 2 verschillende pakketten onderscheiden worden. Het bovenste pakket (L1) betreft een donkerbruin, heterogeen, zandig pakket. Dit pakket dekt een beigebruin, heterogeen, zandig pakket af met houtskoolspikkels en groenige vlekjes. Centraal komt een diagonaal pakket (L3) voor, bestaande uit baksteenfragmenten. Alle baksteenfragmenten werden gekenmerkt door een dikte van 5cm. De onderkant van dit pakket werd binnen de onderzochte diepte geregistreerd. Tenslotte dient aan noordelijke zijde nog 1 pakket vermeld te worden. Het betreft een donkerbruin/donkergrijs zandig spoor, gekenmerkt door de aanwezigheid van baksteenspikkels.

Vondsten

Bij de aanleg en de registratie van WP3 kwamen geen vondsten aan het licht.

3.2. ZONE WONING (INTERIEUR)

3.2.1. WP4 (LEEFRUIMTE)

1. Zavelbed huidige vloer, groen, sterk zandig
2. Grijs, sinterachtig pakket
3. Heterogeen, bruinroze pakket, vrij veel kalkmortelfragmenten
4. Sterk heterogeen, zandig, donkerbruin, vrij gevlekt (witte vlekken), losse textuur
5. Kalkmortelniveau binnen Laag 1
6. Rood bandje, vermoedelijk leem; vloerrestant?

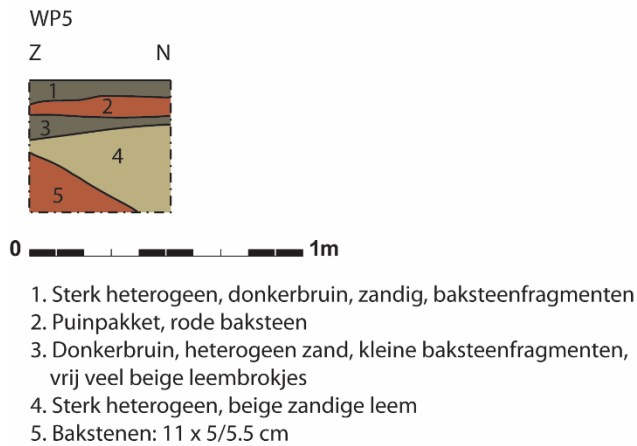
Figuur 32. Sondering 1, leefruimte, profieltekeningen

In de leefruimte werd op 86cm van de huidige haard een kleine sondering (0,25m²) uitgevoerd. Het bovenste pakket (L1), een beige-groen sterk zandig pakket, is te beschouwen als het zavelbed van de huidige vloer. In dit zavelbed werd op amper 3-4cm onder het opgravingsvlak een kalkmortelniveau geregistreerd (L5). Dit niveau, dat wellicht duidt op een ouder vloerniveau, kon slechts erg beperkt geregistreerd worden. Net onder het zavelbed werd een dun, sinterachtig pakket vastgesteld (L2). Dit pakket dekte een heterogeen, bruinroze pakket met vrij veel kalkmortelfragmenten af (L3). Het onderste geregistreerde pakket bestond uit een sterk gevlekt, zandig pakket, gekenmerkt door een erg losse textuur (L4). Lokaal werd bovenop het onderste pakket een dun, rood bandje geregistreerd (L6). Omdat het niet helemaal duidelijk was hoe L8 precies te interpreteren was, werd getracht dit pakket in grondvlak vrij te leggen. Dit leverde echter weinig bijkomende informatie op.

3.2.2. WP5 (OPSTALKAMER)

Figuur 33. Sondering 2, opstalkamer

Figuur 34. Profieltekening WP 5

Een tweede sondering (0,25m²) werd uitgevoerd ter hoogte van de opstalkamer. Hier kon de aanzet van het bakstenen gewelf van de kelder geregistreerd worden. In een latere fase kon vastgesteld worden dat de bovenkant van het gewelf zich situeert op 20,66m TAW. Het gewelf wordt gekenmerkt door het gebruik van bakstenen van het formaat 11x5/5,5cm. Het gewelf werd afgedekt door een sterk heterogeen, beige, zandig leempakket (L4). Hierboven konden 3 lagen geregistreerd worden. Eén van deze lagen, L2, is een puinpakket gekenmerkt door rode baksteenfragmenten.

3.2.3. DOORGANG ACHTERBOUW

In de doorgang naar de recentere achterbouw werd op 20,3m TAW een NW-ZO georiënteerde bakstenen muur geregistreerd (S5). In het metselwerk werden 3 vullingspakketten onderscheiden. Vulling A is opgebouwd uit volledige en halve (rode) bakstenen (24x11cm; 23,5x11cm). Tussen de voegen werd enkel leem vastgesteld. Dit metselwerk bestaat uit minstens 3 baksteenlagen. Vulling B betreft een opvulling. Vulling C wordt gekenmerkt door het gebruik van halve bakstenen. Het metselwerk vertoont aan de zijde van de bestaande haardwang een duidelijke afronding. Op basis van de morfologie van het metselwerk en zijn situering is het vrij waarschijnlijk dat S5 te interpreteren is als de oudste haardfase binnen de onderzochte sporen.

Figuur 35. Situering van haardwang S5

Figuur 36. Aanduiding van de verschillende vullingspakketten binnen haardwang S5

4. OPGRAVING

4.1. P6

4.1.1. BESCHRIJVING

Tijdens de aanleg van een werfweg werd P6 geregistreerd aan de voet van het huidige heuvellichaam. Dit profiel werd fotografisch gedocumenteerd. Onder de graszoden (17cm) komt een donkerbruin pakket voor, gekenmerkt door een losse textuur en de aanwezigheid van kleine fragmenten Doornikse kalksteen. Wat het onderste pakket betreft, kon enkel de aanzet geregistreerd worden. Het betreft een lichtbruine, siltige laag met veel minuscule steentjes, baksteenschilfers en aardewerkfragmenten.

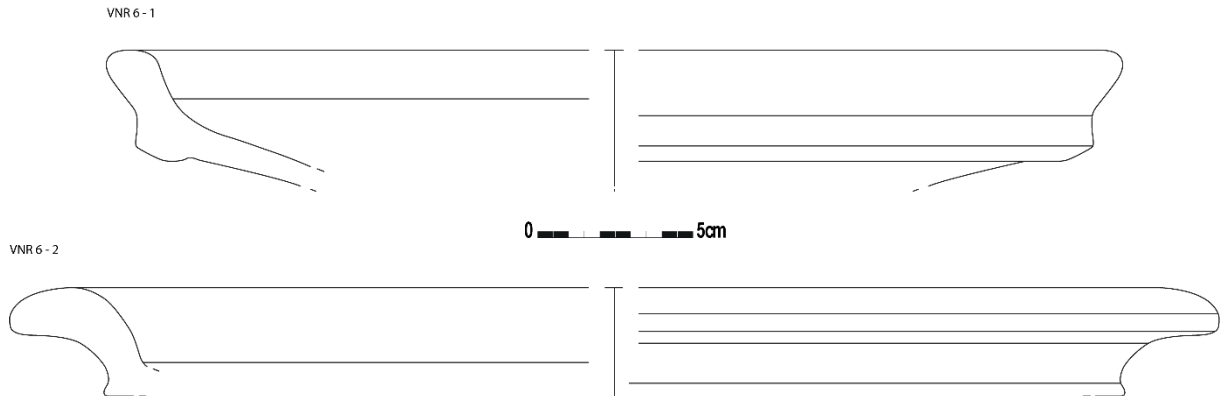
Figuur 37. Lokalisatie P6 aan de voet van het heuvellichaam

Figuur 38. P6

4.1.2. VONDSTEN

Bij de registratie van P6, dat zich aan de voet van het heuvellichaam situeert, kwamen 4 wandfragmenten en 2 randfragmenten aan het licht (V6). De zware, afgeplatte rand uit V6 is afkomstig van een teil en te dateren in de 17de of 18de eeuw. Zowel op de binnenzijde als op de buitenzijde komt glazuur voor. De rand uit V8 is afkomstig van een grote kom en is te dateren in de 18de eeuw.

Figuur 39. V6

Deze vondsten zijn wellicht intrusief. De registratie werd uitgevoerd binnen een zeer beperkte oppervlakte, waardoor geen verregaande conclusies getrokken kunnen worden.

4.2. ZONE NIEUWBOUW (EXTERIEUR)

4.2.1. BESCHRIJVING

Vloerniveau S3

Tijdens de archeologische begeleiding van de graafwerken in de zone nieuwbouw kon vastgesteld worden dat niveau WP1/L12 effectief als een loop-/vloerniveau te interpreteren is. Het loopniveau strekte zich uit binnen de aanbouw, zowel ten noorden als ten zuiden van WP 1, en kon onderzocht worden over een afstand van 4,6m.

Figuur 40. Vloerniveau S3 ten noorden van WP1

Figuur 41. Vloerniveau S3 ten zuiden van WP1

Figuur 42. Overzichtsfoto S8

S8

Tijdens de fase van de begeleiding kon ook de bakstenen putconstructie, die in WP2 aangesneden was, verder onderzocht worden. Het gaat om een put met een lengte (binnenwerks) van 96cm en een breedte van 52cm. De bewaarde hoogte van de zijmuren varieerde van 9 tot 10 baksteenlagen. Alle muren waren gekenmerkt door het gebruik van bakstenen van het formaat 23x4cm; 22x4,5cm. De bodem (19,69m TAW) bestond uit een bakstenen vloer (S8). Het vloerniveau werd gekenmerkt door dezelfde baksteenformaten als de zijmuren. Interessant is dat de 7 onderste baksteenlagen tegen de fundering van het bestaande gebouw aangebouwd waren en de bovenste 3 lagen ingewerkt waren. De fundering was op deze locatie plaatselijk aangepast. De fundering van de bestaande woning werd gekenmerkt door het gebruik van bakstenen van het formaat 10,5x6cm en 10,5x7cm. Ter hoogte van de aanpassing in de fundering werden bakstenen met lengte van 4,5cm vastgesteld. De afwezigheid van aanslag op de bakstenen wijst mogelijk in de richting van een afvalputje.

Waterput S4

Net ten zuiden van WP 2 kon waterput S4 geregistreerd worden. De put kon omwille van veiligheidsredenen slechts zeer beperkt onderzocht worden. Er werd beslist om de waterput uit te pompen en onmiddellijk te dichten. Toch kon vastgesteld worden dat de diepte minstens 3,75m bedroeg. Het onderste vullingspakket bestond uit baksteenfragmenten, mogelijk om het grondwater te filteren. Het bovenste niveau van de waterput gekenmerkt werd door bakstenen van 10x5cm. Het voorkomen van cement tussen de voegen wijst erop dat dit niveau minstens 1x aangepast werd. De diepere niveaus van de waterput was immers gekenmerkt door de aanwezigheid van kalkmortel als bindmiddel. Aan noordelijke zijde van de waterput kon een vierkante opening geregistreerd worden. Deze opening is in verband te brengen met de (loden) leiding die in verband stond met de doorboorde boomstam die zich centraal in de waterput bevond. De bovenkant van deze paal situeerde zich op 2,2m t.o.v. de bovenste bakstenen van de waterput.

Figuur 43. Waterput S4

4.2.2. VONDSTEN

Bij de aanleg van het vlak ten noorden van het woonhuis kwam vrij recent aardewerk, o.a. industrieel wit aardewerk, dat te dateren is in de 20ste eeuw (V12, V13).

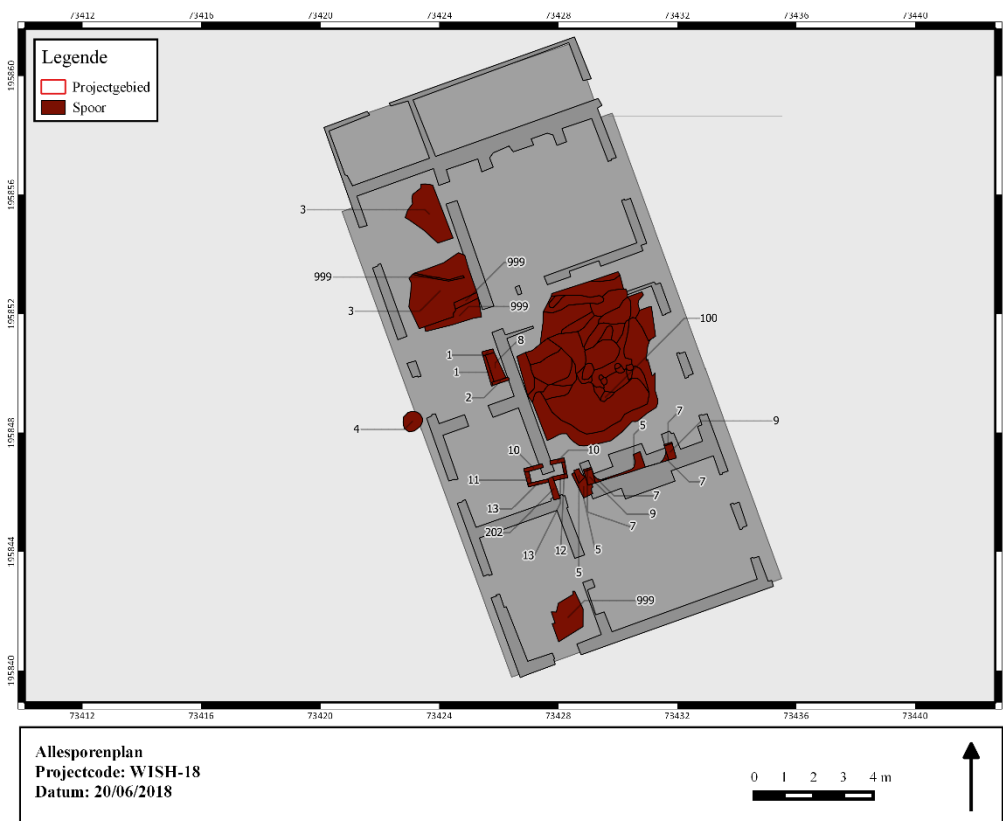
4.3. ZONE WONING (INTERIEUR)

4.3.1. BESCHRIJVING

Haardfasen

Figuur 44. Opeenvolgende haardfasen in de leefruimte

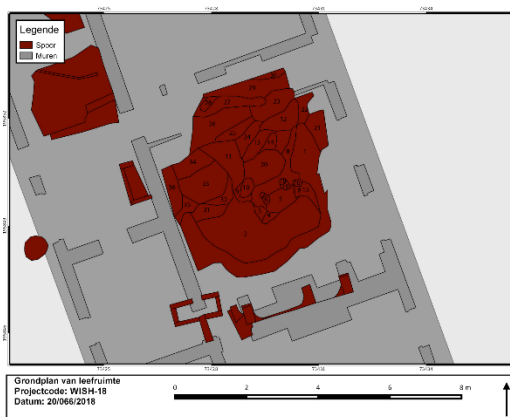

Figuur 45. Allesporenplan

Uit een bijkomend onderzoek kon vastgesteld worden dat in de leefruimte minstens 3 haardfasen voorkomen¹¹. Eerder werd gesteld dat S5 te beschouwen is als de oudste haardfase. Deze haard, gekenmerkt door haardwangen met een breedte van ca. 40cm, had oorspronkelijk een breedte (binnenwerks) van 2m. Tijdens het functioneren van haard S5 bestaat de woning enkel uit de opstalkamer en de leefruimte. In een latere periode wordt aan zuidelijke zijde van het woonhuis een aanbouw gecreëerd. Deze aanpassing gaat gepaard met de realisatie van een nieuwe haard (S7) en het maken van een doorgang naar de nieuwe achterbouw in de oorspronkelijke achtergevel. De nieuwe haard heeft dezelfde afmetingen als de huidige haard, maar wordt -in tegenstelling tot de huidige haard- gekenmerkt door afgeronde haardwangen. De afmeting (binnenwerks) bedraagt 2,7m; fase 2 betreft m.a.w. een aanpassing tot een breder schouwmassief. Op een bepaald ogenblik werden de schouwwangen aangepast met recentere gemetselde blauwgrijze klompjes zonder geprofileerde uitkraging (S9). De afgeronde binnenhoeken/aansluiting verdween. In deze fase werd ook in de haardopening tegen de schouwrug de bijna volledige oppervlakte voorzien van een voorgemetselde afwerking met blauwgrijze klompjes. Tijdens deze fase wordt de doorgang aan oostelijke zijde van de haard dichtgemaakt en verplaatst naar de andere zijde van de haard.

Opwerpingspakketten?

In het interieur konden op de maximale uitgraafdiepte verschillende vullingspakketten afgelijnd worden. De meeste pakketten hadden een sterk heterogeen, zandig vullingspakket. Aan zuidelijke zijde kwamen vooral donkergrijze pakketten voor, met witgrijze vlekken; aan noordelijke zijde eerder beigebruine tot lichtgrijze pakketten. Alle pakketten werden digitaal ingetekend en gecontroleerd op de aanwezigheid van aardewerk.

1. Sterk gevlekt, donkerbruin/grijs met witte/lichtgrijze vlekken, vrij veel versmeten moederbodem, weinig baksteenspijkkels (buitenste vulling)
2. Sterk gelijkwaardig aan v1, iets lichter van kleur, minder witgrijze vlekken
3. Sterk heterogeen met vrij veel houtskoolfragmenten en verbrande baksteen
4. Sterk heterogeen met vrij veel houtskoolfragmenten, weinig tot geen verbrande baksteen
5. Sterk heterogeen, donkerbruin, vrij veel kleine vlekjes gele tot grijze moederbodem, enkele baksteenfragmenten (weinig), enkele houtskoolfragmenten (weinig)
6. Paalkaaf?, sterk heterogeen, vrij veel houtskoolfragmenten, kalkmortelfragmenten (wjt, weinig), baksteenfragmenten (breedte 23cm)
7. Paalkaaf?, sterk heterogeen, idem als v5, iets minder houtskoolfragmenten, diameter 18cm
8. Sterk heterogeen, licht tot donkerbruin, humeus, veel houtskoolspijkels, wordt zwarter naar het Noorden toe
9. Sterk heterogeen, iets kleiliger, donkergrijs, sterk gevlekt, baksteenfragmenten (enkele grotere), kalkmortelspijkkels, houtskoolspijkels
10. Sterk heterogeen, kleiliger, vrij zwart (vrij veel houtskoolspijkels, verschillende baksteenfragmenten (klein))
11. Sterk heterogeen, kleiliger, lichtgrijs met vrij veel geelbeige vlekjes (vlekjes geel), kleine houtskoolspijkels, weinig baksteenspijkkels
12. Sterk heterogeen, concentratie verbrande baksteen en houtskool in sterk gevlekt donkerbruin/zwart pakket, lokaal vrij veel vlekken geel/geelbeige moederbodem
13. Sterk heterogeen, zwart met concentratie verbrande grond, houtskoolfragmenten, enkele baksteenfragmenten
14. Sterk heterogeen, zandig, geelbeige, vrij compact, lokaal witgrijze vlek
15. Sterk heterogeen, zandig, beige, naar het Zuiden toe bruiner, enkele inclusies (baksteenspijkkels, en houtskoolspijkels in bruinere deel)
16. Paalkaaf?, sterk heterogeen, zandig, donkergrijs met vrij veel inclusies (baksteenfragmenten, houtskoolfragmenten; 24 x 26 cm
17. Zandig, beigebruin, minder gevlekt dan v15, slechts lokaal enkele baksteenspijkkels, en houtskoolspijkels
18. Paalkaaf?, idem als v19
19. Paalkaaf?, sterk heterogeen, donkergrijs, vrij veel baksteenfragmenten (enkele grote), kleine houtskoolspijkels
20. Concentratie verbrande aarde en verbrande baksteen
21. Sterk heterogeen, zandig, geelbeige, weinig inclusies
22. Gelijkwaardig aan v12, maar minder verbrande baksteen
23. Sterk heterogeen, zandig, donkerbruin/grijs, sterk gevlekt, vrij veel baksteenfragmenten en houtskoolspijkels
24. Sterk heterogeen, zandig, geelbeige met veel grote bruine vlekken, weinig kleine baksteenfragmenten, weinig houtskoolspijkels
25. Sterk heterogeen, zandig, donkerbruin met lokaal houtskoolconcentraties en verschillende baksteenfragmenten
26. Sterk heterogeen, zandig, sterk gelijkwaardig aan v24
27. Sterk heterogeen, zandig, donkergrijs, vrij veel kleine houtskoolfragmenten, lokale concentratie baksteenfragmenten,
28. Heterogeen, zandig, één kant beige, andere kant donkerbruin/zwart, weinige inclusies
29. Sterk heterogeen, zandig, donkerbruin (lokaal beige concentraties) met lokaal concentraties houtskool, weinig baksteenfragmenten
30. Heterogeen, zandig, donkerbruin, vrij veel vlekken houtskool, weinig baksteenfragmenten
31. Sterk gevlekt, zandig, bevat verbrand materiaal en grote houtskoolconcentratie
32. Sterk gevlekt, zandig, licht- tot donkergrijs, weinig inclusies (1 baksteenfragment)
33. Sterk gevlekt, zandig, geelbeige met grijze vlekken, weinig inclusies
34. Zandig, lichtgrijs, vrij compact, veel kleine beige/gele vlekjes, weinig baksteenfragmenten, enkele humeuze/houtskoolvlekken
35. Sterk gevlekt, zandig, donkergrijs met houtskoolfragmenten, vrij veel baksteenfragmenten, enkele concentraties verbrand materiaal
36. Zandig, mat gevlekt, donkergrijs met geelgroene vlekken, enkele houtskoolspijkels

Figuur 46. Overzicht van de mogelijke opwerpingspakketten

¹¹ Cfr. ook werfverslag 7 dd. 23 mei 2018.

Figuur 47. Opwerpingspakketten?

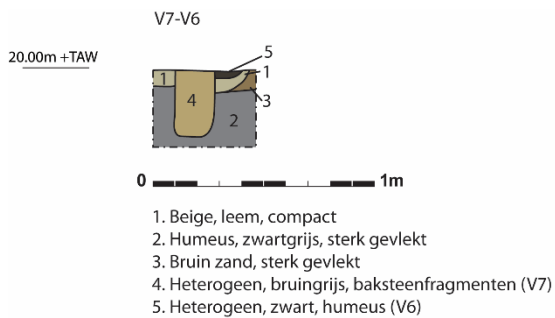
Figuur 48. Opwerpingspakketten?

Paalkuilen?

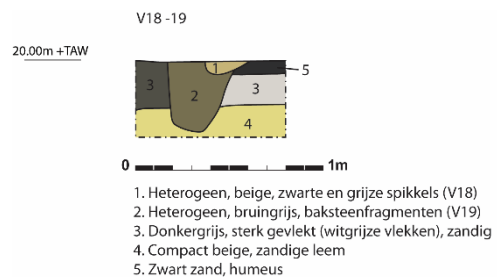
Twee cirkelvormige vullingspakketten werden gecoupeerd; mogelijk betreft het kleine paalkuilen. V7 heeft een breedte van 18cm en een diepte van 30cm. V18 heeft een breedte van 35cm en een diepte van 37cm.

Figuur 49. Lokalisatie mogelijke paalkuilen

Figuur 51. Coupetekening V6-V7

Figuur 50. Coupetekening V18-19

Fundering leefruimte

In tegenstelling tot de eerste nazichten door het architectenbureau blijkt dat het oorspronkelijke woonhuis dieper gefundeerd is dan aanvankelijk aangenomen. De funderingsaanzet situeert zich ongeveer op 80/100cm – Mv¹². T.g.v. de aanwezigheid van een bezetting op de muren kon het baksteenformaat moeilijk bepaald worden.

¹² Cfr. werfverslag 2 dd. 14 maart 2018.

Opstalkamer

De waarnemingen beperkten zich hier tot enkele fotografische registraties en de beschrijving van het gewelf van de kelder. Het gewelf bevond zich op 20,66m TAW en was opgetrokken met bakstenen van het formaat 11x5/5,5cm.

Figuur 52. Opstalkamer, met de haard op de achtergrond

Figuur 53. Haard in de opstalkamer

4.3.2. VONDSTEN

Interessant is de vaststelling dat uit de vermoedelijke opwerpingspakketten in de leefruimte heel wat laatmiddeleeuws aardewerk gerecupereerd kon worden.

VONDSTNR	PUTNR	VLAKNR	SPOORNR	VULLINGNR	INHOUD	ARTEFACTTYPE	AANTAL	GEWICHT	SOORT	OPMERKING	PERIODE
14	100	1	5000	26	AWG	GRS	2	22,00	MAI: 1, kogelpot?	2 wandfragmenten	tot 13e eeuw
15	100	1	5000	7	AWG	STG	1	7,00	MAI: 1, kruik	1 wandfragment, Langenwehe, systematische ribbels, afwerking, vermoedelijk intrusief	18e eeuw
15	100	1	5000	7	AWG	GRS	6	128,00	MAI: 1, kogelpot	6 wandfragmenten	tot 13e eeuw
20	100	1	5000		AWG	GRS	5	100,00	MAI: 1, kogelpot	5 wandfragmenten	tot 13e eeuw

Het ensemble bevat in totaal 13 wandfragmenten grijs aardewerk (V14, 15, 20). Grijs aardewerk wordt in Vlaanderen aangetroffen in contexten tot de 15de eeuw. Vermoedelijk bevat het ensemble heel wat fragmenten van kogelpotten. In de middeleeuwse huishoudens werden kogelpotten voornamelijk gebruikt als koken- en voorraadpotten¹³. Wat het gebruik als kookpot betreft, is het belangrijk om op te merken dat de middeleeuwse huizen aanvankelijk geen aparte keukens hadden. Het voedsel werd bereid op een open vuurplaats, dat zich middenin de leefruimte van de houten/lemen huizen bevond. De kogelpot werd in of boven dit vuur geplaatst. Deze manier van koken verklaart waarom in deze periode voornamelijk hutsepotachtige gerechten klaargemaakt werden.

Figuur 54. Voorbeeld van een kogelpot, afkomstig van de opgraving Grote Markt Diksmuide (©Ruben Willaert nv)

In de eerste helft van de 14de eeuw werden kogelpotten vervangen door een nieuwe aardewerkvorm: de grapes¹⁴. Deze vernieuwing is het gevolg van een belangrijke evolutie in de woningbouw, nl. de introductie van de muurhaard. Grapes werden m.b.v. een ijzeren hengel boven het vuur gehangen. Omwille van deze reden zijn de kogelpotfragmenten, die tijdens de huidige opgraving aan het licht kwamen, ten laatste in de 13de eeuw te dateren.

Het fragment steengoed met sterk geprononceerde draairibbels, dat eveneens deel uitmaakt van dit ensemble, is te dateren in de 18de eeuw en te beschouwen als intrusief.

¹³ DE GROOTE 2008, 221.

¹⁴ DE GROOTE 2008, 403.

5. CONCLUSIES

Het archeologisch projectbureau Ruben Willaert nv voerde in opdracht van dhr. en mevr. De Prest tussen 9 en 15 februari 2018 een archeologisch onderzoek uit ter hoogte van het Goed te Schoutewalle te Wingene (prov. West-Vlaanderen). Aanleiding voor het archeologisch onderzoek is de geplande uitbreiding van het woongebouw.

De Schoutewallehoeve, ook wel Meuledam genoemd, is een historisch deels omwalde hoeve, aangelegd op de rand van het alluvium van de Ringbeek. De hoeve was oorspronkelijk het foncierhof van de heerlijkheid Schouteettewalle, een achterleen van Oyghem, waar de schout van de heerlijkheid resideerde. Schouteettewalle was tevens een allodiale of vrije heerlijkheid, wat betekent dat de heer geen leenhulde aan de graaf moest betalen.

De oudste vermelding van de hoeve Scha(of –)ut(eet)tewalle komt uit een pachtbrief uit 1444, waarin ‘t Goed Schoutetenwalle metter huusinghe daer up staende (...)’ wordt vermeld. Het geheel gaat terug op een oude omwalde site met opper- en neerhofstructuur, die nu nog steeds deels aanwezig is. Het woonhuis op de terp wordt d.m.v. een graving in de deurlijst gedateerd in 1618.

Sites met walgracht zijn een veelvoorkomend fenomeen in Vlaanderen, waarvan de opkomst zich situeert op het einde van de 12^e eeuw en het begin van de 13^e eeuw. De oprichting van sites met walgracht kent zijn piek tussen 1200/1250 en 1350. Vanaf 1450 nemen de stichtingen fors af. Toch blijft het fenomeen voortbestaan tot in de 18^e eeuw.

Het is niet mogelijk om op basis van de beschikbare historische bronnen uit te maken of deze site met walgracht teruggaat op een castrale motte, gekenmerkt door een opper- en een neerhof. Mottes waren een adellijk fenomeen, waarbij de edelman zijn familie en woning wenste te beschermen aan de hand van een versterking. De introductie van de motte in Vlaanderen wordt doorgaans gesitueerd in het midden of het derde kwart van de 11de eeuw. Het fenomeen was bijzonder populair in de 12de eeuw; vanaf de 13de eeuw werd steeds meer belang gehecht aan wooncomfort en raakte het mottekasteel uit de mode.

Tijdens fase 1 werden 3 controlesleuven gemaakt ter hoogte van de nieuwbouw-uitbreiding. Het doel was om inzicht te krijgen in de verstoringsgraad van de bodem. Daarnaast werden 2 sonderingen in de woning gemaakt om een beter zicht te krijgen op de bodemopbouw onder de huidige vloer.

Wat de nieuwbouwzone (exterieur) betreft, kon afgeleid worden dat de aanwezigheid van laatmiddeleeuwse gebouwresten niet uitgesloten kon worden. Bijgevolg werd geadviseerd om deze zone tijdens fase 2 volledig onder archeologische begeleiding af te graven. Ook de afgraving in de zone van de leefruimte werd archeologisch begeleid.

Wat de archeologische resultaten betreft, kan een opsplitsing gemaakt worden tussen de zone exterieur (zone nieuwbouw) en de zone interieur (leefruimte en opstalkamer). In de zone exterieur kan P1 in WP1 als referentieprofiel gelden. De muur van de afgebroken externe aanbouw begrenst duidelijk een antropogene sequentie. De bodempakketten aan oostelijke zijde van de afgebroken muur wijken immers sterk af van de pakketten aan westelijke zijde, die duidelijk te interpreteren zijn als opwerpingspakketten. Uit deze pakketten kon geen aardewerk gerecupereerd worden, dat meer inzicht zou geven in de datering van het heuvellichaam. Aan oostelijke zijde van de muur kon tot op het niveau van de max. uitgraafdiepte een sequentie van donkergrijze pakketten vastgesteld worden, afgesloten door een kalkmortelniveau. Dit niveau op 20,00m TAW is te associëren met een loop- of vloerniveau en maakt wellicht deel uit van de afgebroken aanbouw. Dit pakket werd niet vastgesteld in WP2; wellicht maakt het enkel deel uit van een ruimte, evenwijdig aan de opstalkamer. Het kalkmortelpakket werd afgedekt door een vrij dik heterogeen pakket, te interpreteren als een nivelleringslaag.

In het zuidelijke deel van de nieuwbouwzone gaan de oudste sporen terug tot de 17de eeuw; in deze periode kwam ook het huidige hoofdgebouw tot stand. De aard van het aangetroffen spoor betreft een kuiltje, vastgesteld in WP 2. Bij het vlakdekkend onderzoek werden geen andere, gelijkaardige sporen aangetroffen. De aard van de pakketten waarin dit kuiltje ingegraven was alsook van de pakketten die dit spoor afdekten kon niet met zekerheid bepaald worden. T.g.v. de beperkte waarneming kon niet met absolute zekerheid bepaald worden of het hier om pakketten van het heuvellichaam ging of eerder jongere pakketten, die -net als de zone van WP1- binnen een gebouw te situeren zijn.

In deze zone kwamen verder enkele bakstenen structuren aan het licht. Het gaat om een bakstenen afvalputje, dat op basis van het vondstenmateriaal in de vulling in de 17de/18de eeuw werd opgegeven. De waterput tenslotte die aan het licht kwam, kon slechts zeer beperkt geregistreerd worden.

Tot de nieuwbouwzone tenslotte behoort ook een waarneming aan de voet van het heuvellichaam. Hier werd een zeer beperkte zone afgegraven in functie van de werken. Bij de registratie van dit profiel kon enkel aardewerk uit de 17de/18de eeuw geregistreerd worden.

De zone interieur is op te splitsen in de leefruimte enerzijds en de opstalkamer anderzijds. In de zone van de leefruimte werd tijdens fase 1 een sondering in de leefruimte gemaakt. Bij de registratie van de bodemopbouw werd opnieuw een restant van een kalkmortelniveau vastgesteld. Dit restant situeert zich iets hoger dan het kalkmortelrestant in de nieuwbouwzone, meer bepaald op ca. 20,10m TAW.

De huidige haard bleek terug te gaan op meerdere, oudere haardfasen. Op basis van het onderzoek kon bepaald worden dat in de leefruimte minstens 3 haardfasen voorkomen. De oudste haard, gekenmerkt door bakstenen haardwangen, had een breedte (binnenwerks) van 2m. Tijdens het functioneren van deze haard bestond de woning enkel uit de opstalkamer en de leefruimte. In een latere periode werd aan zuidelijke zijde van het woonhuis een aanbouw gecreëerd. Deze aanpassing ging gepaard met de realisatie van een nieuwe haard en de realisatie van een doorgang naar de nieuwe achterbouw in de oorspronkelijke achtergevel. De nieuwe haard had dezelfde afmetingen als de huidige haard, maar werd -in tegenstelling tot de huidige haard- gekenmerkt door afgeronde haardwangen. De afmeting (binnenwerks) bedraagt in deze fase 2,7m; fase 2 betreft m.a.w. een aanpassing tot een breder schouwmassief. Op een bepaald ogenblik werden de schouwvellingen aangepast met recentere gemetselde blauwgrijze klompjes zonder geprofileerde uitkraging. In deze fase werd ook in de haardopening tegen de schouwrug de bijna volledige oppervlakte voorzien van een voorgemetselde afwerking met blauwgrijze klompjes. Tijdens deze fase werd de doorgang aan oostelijke zijde van de haard dichtgemaakt en verplaatst naar de andere zijde van de haard.

Op de maximale uitgraafdiepte werden in de zone van de leefkamer verschillende pakketten geregistreerd, die deel uitmaken van het heuvellichaam waarop de huidige woning gebouwd is. Uit deze pakketten kon heel wat laatmiddeleeuws aardewerk gerecupereerd worden. Dit aardewerk is ten laatste in de 13de eeuw te dateren. Deze vaststelling is interessant in relatie tot de waarneming aan de voet van het heuvellichaam, waar 17de/18de-eeuws aardewerk gerecupereerd werd. Werde de heuvel in deze periode lokaal aangepast? Vermoedelijk is dit postmiddeleeuws aardewerk als intrusief te beschouwen.

De waarneming in de opstalkamer beperkte zich tot de registratie van het gewelf. Wat de haard in deze ruimte betreft, werden geen evoluties vastgesteld.

6. BIBLIOGRAFIE

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Hoeve Schauttewalle
[online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/205672> (Geraadpleegd op 12-08-2020)

APERS T. 2010, *Lokalisatie en studie van sites met walgracht rond Brugge aan de hand van luchtfoto's en evaluatie van het analysemateriaal*, Masterscriptie UGent (promotor: Dr. W. De Clercq)

BARTELS M. 1999, *Steden in Scherven*, Amersfoort

DE GROOTE K. 2008, *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de -16de eeuw)*. Deel I. Brussel.

DE MEULEMEESTER J. 1983, 'Castrale motten in België', In: *Miscellanea Archaeologica in honorem H. Roosens (Archaeologia Belgica 255)*, Brussel, p. 217-248.

DE MEULEMEESTER J. 1985, 'Aardige aarden monumenten', In: *Monumenten en Landschappen 4-3*, p. 24-31.

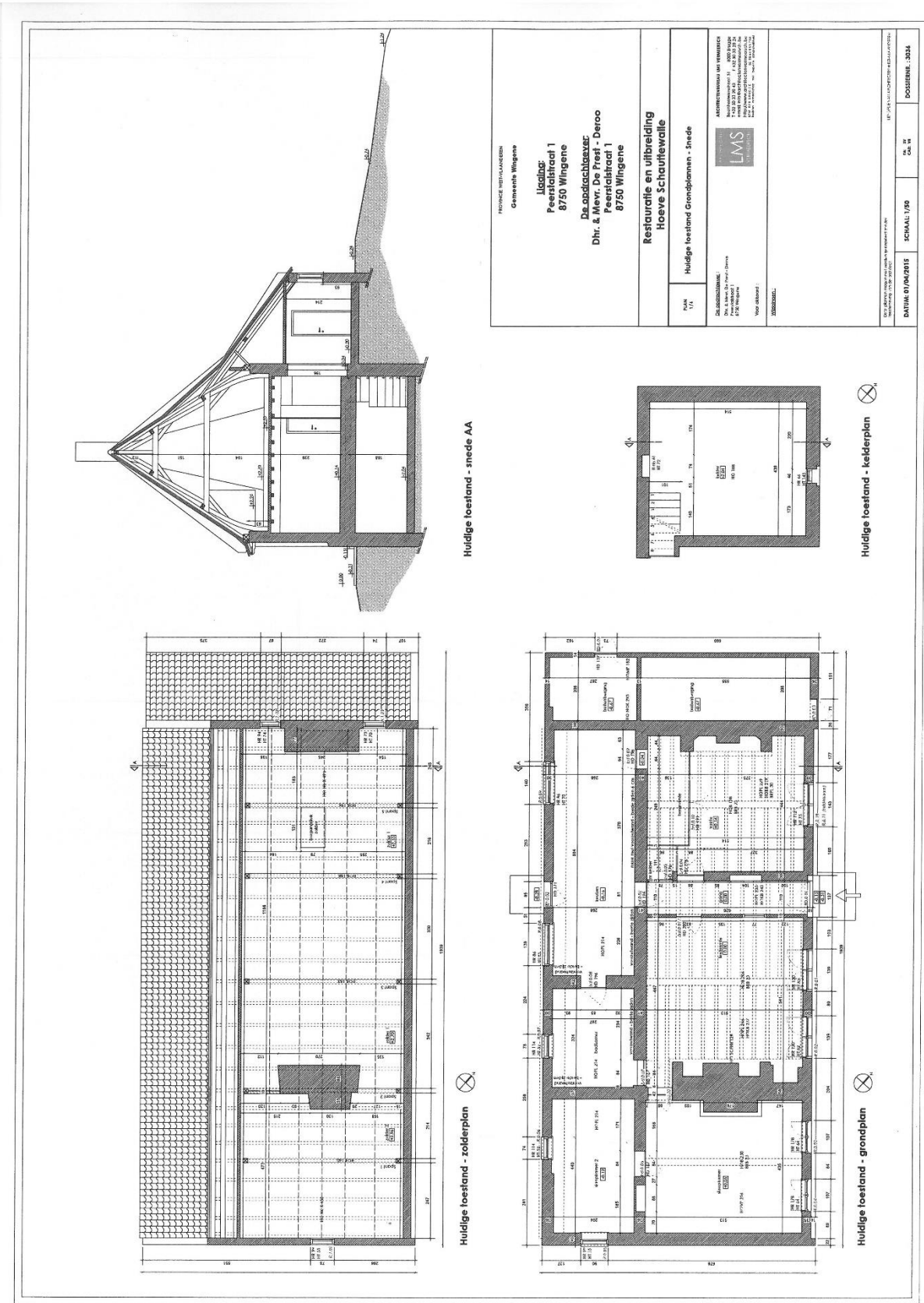
DE MEULEMEESTER J. 1989, 'Mottekastelen. Aardhopen voor de adel', In: *Natuur en techniek 57-9*, p. 690-701.

DE MEULEMEESTER J. 1992, 'Le début du château: la motte castrale dans les Pays-Bas méridionaux', In: *Château Gaillard 16*, p. 121-130.

LAMS G. 1995, *Schout-te-Walle Wingene*, Wingene.

7. BIJLAGE

7.1. HUIDIGE EN NIEUWE TOESTAND

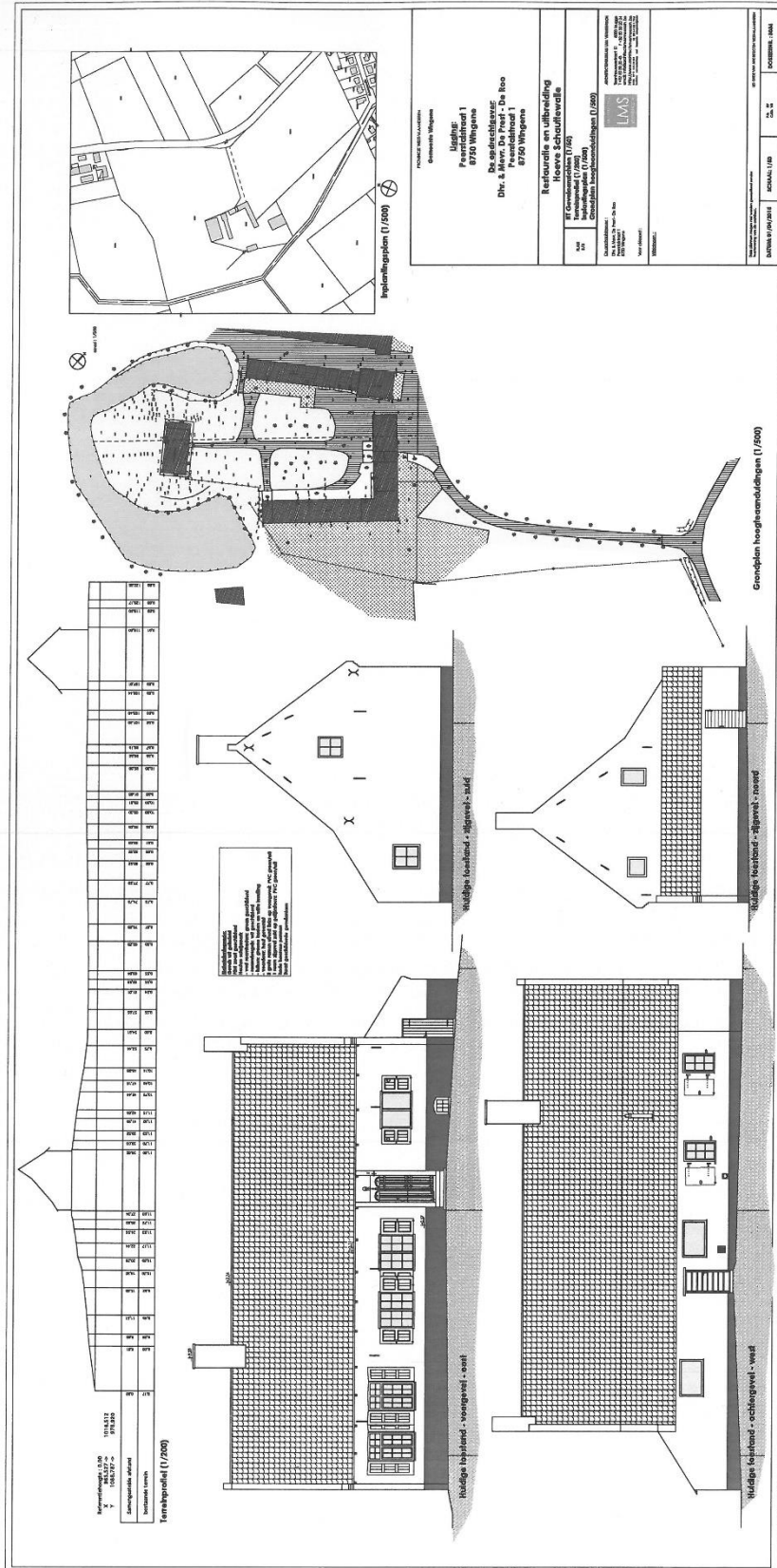

Huidige toestand - sneede AA

Huidige toestand - kelderplan

Huidige toestand - zolderplan

Huidige toestand - grondplan

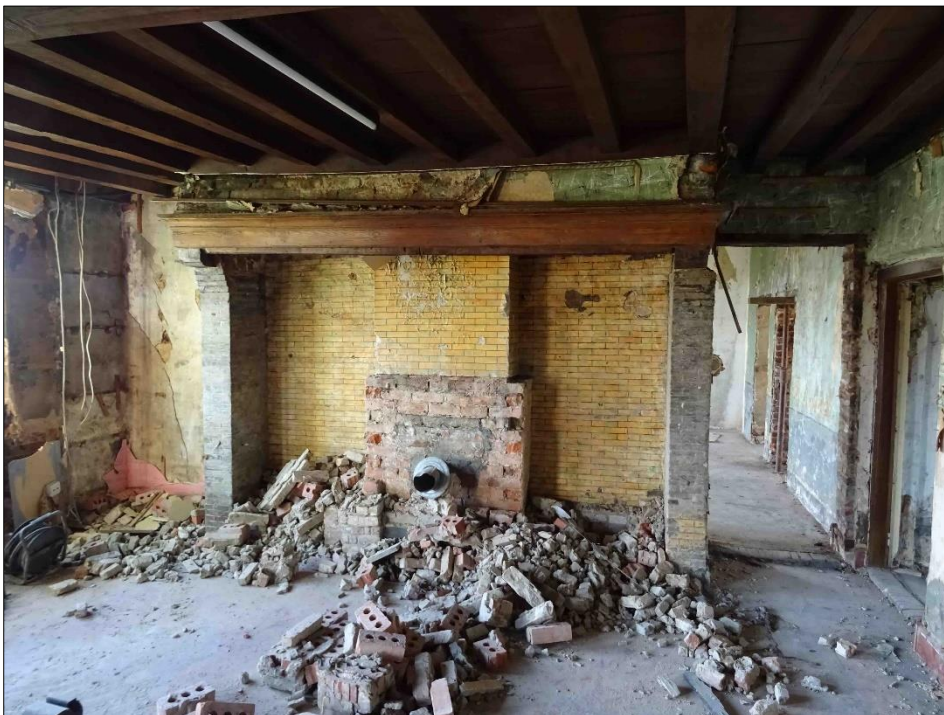

7.2. TOESTAND HAARD LEEFRUIMTE VOOR AFBRAAK

Figuur 55. Haard, toestand voor afbraak

Figuur 56. Haard, toestand tijdens demontage

7.3. FOTOLIJST

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0008.JP G	1	VLAK	2	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0001.JP G	1	VLAK	2	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0002.JP G	1	VLAK	2	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0003.JP G	1	VLAK	2	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0004.JP G	1	VLAK	2	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0005.JP G	1	VLAK	2	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0006.JP G	1	VLAK	2	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0007.JP G	1	VLAK	2	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0017.JP G	2	VLAK	1	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0009.JP G	2	VLAK	1	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0010.JP G	2	VLAK	1	1			digitaal	09- feb-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0011.JP G	2	VLAK	1	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0012.JP G	2	VLAK	1	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0013.JP G	2	VLAK	1	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0014.JP G	2	VLAK	1	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0015.JP G	2	VLAK	1	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0016.JP G	2	VLAK	1	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0018.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0019.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0020.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0021.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0022.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0023.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0124.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0114.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0115.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0116.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0117.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0118.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0119.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0120.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0121.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0122.JP G	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09- feb-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH-18-0123.JPG	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09-feb-18
WISH-18-0133.jpg	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09-feb-18
WISH-18-0130.jpg	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09-feb-18
WISH-18-0131.jpg	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09-feb-18
WISH-18-0132.jpg	3	DETAIL	2	1	1+2		digitaal	09-feb-18
WISH-18-0028.JPG	4	PROFIE L	3	1		P3	digitaal	09-feb-18
WISH-18-0024.JPG	4	PROFIE L	3	1		P3	digitaal	09-feb-18
WISH-18-0025.JPG	4	PROFIE L	3	1		P3	digitaal	09-feb-18
WISH-18-0026.JPG	4	PROFIE L	3	1		P3	digitaal	09-feb-18
WISH-18-0027.JPG	4	PROFIE L	3	1		P3	digitaal	09-feb-18
WISH-18-0033.JPG	5	DETAIL	1	1		FUNDERING	digitaal	09-feb-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0029.JP G	5	DETAIL	1	1		FUNDERIN G	digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0030.JP G	5	DETAIL	1	1		FUNDERIN G	digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0031.JP G	5	DETAIL	1	1		FUNDERIN G	digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0032.JP G	5	DETAIL	1	1		FUNDERIN G	digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0043.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0034.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0035.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0036.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0037.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0038.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0039.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0040.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0041.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0042.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0059.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0052.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0053.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0054.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0055.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0056.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0057.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0058.JP G	6	VLAK	4	1			digitaal	09- feb-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0045.JP G	7	VLAK	5	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0046.JP G	7	VLAK	5	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0047.JP G	7	VLAK	5	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0048.JP G	7	VLAK	5	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0049.JP G	7	VLAK	5	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0050.JP G	7	VLAK	5	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0051.JP G	7	VLAK	5	1			digitaal	09- feb-18
WISH- 18- 0068.JP G	8	PROFIE L				Profiel 6	digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0060.JP G	8	PROFIE L				Profiel 6	digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0061.JP G	8	PROFIE L				Profiel 6	digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0062.JP G	8	PROFIE L				Profiel 6	digitaal	15- feb-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0063.JP G	8	PROFIE L				Profiel 6	digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0064.JP G	8	PROFIE L				Profiel 6	digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0065.JP G	8	PROFIE L				Profiel 6	digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0066.JP G	8	PROFIE L				Profiel 6	digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0067.JP G	8	PROFIE L				Profiel 6	digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0071.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0087.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0076.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0077.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0078.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0079.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0080.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0081.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0082.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0083.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0084.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0085.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0086.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0094.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0090.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0091.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0092.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0093.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0072.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0069.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0070.JP G	9	DETAIL	1	1	3		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0089.JP G	10	DETAIL			1 4		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0088.JP G	10	DETAIL			1 4		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0097.JP G	10	DETAIL			1 4		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0095.JP G	10	DETAIL			1 4		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0096.JP G	10	DETAIL			1 4		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0128.jp g	10	DETAIL			1 4		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0125.jp g	10	DETAIL			1 4		digitaal	15- feb-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0126.jp g	10	DETAIL		1	4		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0127.jp g	10	DETAIL		1	4		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0103.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0098.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0099.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0100.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0101.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0102.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0113.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0105.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0106.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0107.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0108.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0109.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0110.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0111.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0112.JP G	11	DETAIL		1	5		digitaal	15- feb-18
WISH- 18- 0204.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0191.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0192.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0193.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0194.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0195.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0196.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0197.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0198.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0199.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0200.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0201.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0202.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0203.jp g	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0177.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0151.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0152.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0153.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0154.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0155.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0156.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0157.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0158.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0159.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0160.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0161.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0162.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0163.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0164.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0165.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0166.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0167.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0168.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0169.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0170.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0171.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0172.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0173.JP G	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09- mrt-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH-18-0174.JPG	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09-mrt-18
WISH-18-0175.JPG	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09-mrt-18
WISH-18-0176.JPG	12	DETAIL	100	1	100		digitaal	09-mrt-18
WISH-18-0181.JPG	13	COUPE	100	1		Vulling 6 & 7	digitaal	09-mrt-18
WISH-18-0178.JPG	13	COUPE	100	1		Vulling 6 & 7	digitaal	09-mrt-18
WISH-18-0179.JPG	13	COUPE	100	1		Vulling 6 & 7	digitaal	09-mrt-18
WISH-18-0180.JPG	13	COUPE	100	1		Vulling 6 & 7	digitaal	09-mrt-18
WISH-18-0183.JPG	14	COUPE	100	1		Vulling 18 & 19	digitaal	09-mrt-18
WISH-18-0182.JPG	14	COUPE	100	1		Vulling 18 & 19	digitaal	09-mrt-18
WISH-18-0188.JPG	15	DETAIL	100	1		haardwang	digitaal	09-mrt-18
WISH-18-0184.JPG	15	DETAIL	100	1		haardwang	digitaal	09-mrt-18

BESTAN D	FOTON R	SOORT	PUTN R	VLAKN R	SPOORN RS	ONDERWE RP	MEDIU M	DATU M
WISH- 18- 0185.JP G	15	DETAIL	100	1		haardwang	digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0186.JP G	15	DETAIL	100	1		haardwang	digitaal	09- mrt-18
WISH- 18- 0187.JP G	15	DETAIL	100	1		haardwang	digitaal	09- mrt-18

7.4. SPORENLIJST

PUTNR	VLAKNR	SPOORN	AARDSPOR	VULLINGNR	TINT	HOOFDKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT	INSLUITSEL	Z
2	1	1	MR	1	MIDDEN	RO	KS2	ONWAAR		19,56
2	1	2	MR	1	MIDDEN	RO	KS2	ONWAAR		19,56
1	1	3	VL	1	DONKER	GR	LZ1	WAAR		20,06
1	1	3	VL	2	DONKER	GR	LZ1	WAAR		20,06
1	1	3	VL	3	DONKER	GR	LZ1	WAAR		20,06
1	1	4	WA	1	MIDDEN	RO	LZ1	WAAR	BKS	18,82
100	1	5	HW	1	MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR		0
100	1	6	HW	1	MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR		0
100	1	7	HW	1	MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR		0
2	1	8	VL	1	DONKER	RO	LZ1	WAAR		19,7
100	1	9	HA	4	MIDDEN	BE	XXX	ONWAAR		0
1	1	10	MU	1	MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR		0
1	1	11	MR	1	MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR		0
1	1	12	MR	1	MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR		0
1	1	13	MR	1	MIDDEN	RO	XXX	ONWAAR		0
100	1	100	OPW	1	MIDDEN	BE	XXX	ONWAAR		0
1	1	999	REC	1	DONKER	RO	LZ1	WAAR		20,09
1	1	5000	XXX							0
2	1	5000	XXX							0
100	1	5000	XXX							0
1000	1	5000	XXX							0